

GIS analiza utjecaja čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji

Posavec, Mirko

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:253899>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Mirko Posavec

**GIS analiza utjecaja čimbenika na razvoj i širenje
kriminaliteta u Međimurskoj županiji**

Diplomski rad

**Zagreb
2019.**

Mirko Posavec

**GIS analiza utjecaja čimbenika na razvoj i širenje
kriminaliteta u Međimurskoj županiji**

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku

Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

radi stjecanja akademskog zvanja

magistra geografije

**Zagreb
2019.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija; smjer: Geografski informacijski sustavi* pri Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom doc. dr. sc. Dubravke Spevec.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Diplomski rad

GIS analiza utjecaja čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji

Mirko Posavec

Izvadak: Kriminalitet kao masovna pojava utječe na kvalitetu života i izaziva strah u društvenoj zajednici. U radu se istražuje utjecaj čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji na temelju GIS analize. Istraživanje se temelji na objektivnim pokazateljima te subjektivnim kao što su stavovi i mišljenja stanovnika Međimurske županije. Objektivnim pokazateljima istražuje se odnos geografskih obilježja prostora i kriminaliteta korištenjem geografskih informacijskih sustava. Anketnim istraživanjem dobivene su informacije o stavovima i mišljenju stanovnika o kriminalitetu na istraživanom prostoru. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnova za potencijalni preustroj javne uprave i razvoj učinkovite politike suzbijanja kriminaliteta u Međimurskoj županiji.

60 stranica, 17 grafičkih priloga, 18 tablica, 36 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Međimurska županija, GIS analiza, kriminalitet, objektivni pokazatelji, subjektivni pokazatelji

Voditelj: doc. dr. sc. Dubravka Spevec

Povjerenstvo: doc. dr. sc. Dubravka Spevec

dr. sc. Ivan Šulc, poslijedoktorand

doc. dr. sc. Luka Valožić

Tema prihvaćena: 10. 1. 2019.

Rad prihvaćen: 12. 9. 2019.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

**GIS analysis of the impact of factors on the development and spread of crime in
Međimurje County**

Mirko Posavec

Abstract: Crime as a mass phenomenon affects the quality of life and causes fear in the community. The thesis analyzes the impact of factors on the development and spread of crime in Međimurje County based on GIS analysis. The research is based on objective indicators and subjective indicators such as attitudes and opinions of residents of Međimurje County. Objective indicators investigate the relationship between geographic features of space and crime by using geographic information systems. The survey provided valuable information on the attitudes and opinions of residents on crime. Research results can serve as a basis for potential restructuring of public administration and the development of an effective crime prevention policy.

60 pages, 17 figures, 18 tables, 36 references; original in Croatian

Keywords: Međimurje, GIS analysis, crime, objective indicators, subjective indicators

Supervisor: Dubravka Spevec, PhD, Assistant Professor

Reviewers: Dubravka Spevec, PhD, Assistant Professor

Ivan Šulc, PhD, Postdoctoral Researcher

Luka Valožić, PhD, Assistant Professor

Thesis title accepted: 10/01/2019

Thesis accepted: 12/09/2019

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb,
Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. sc. Dubravki Spevec na stručnoj pomoći, savjetima, susretljivosti i pristupačnosti tijekom izrade ovog diplomskog rada.

Hvala svim divnim prijateljima i kolegama koji su mi ispunili najljepše dane studiranja.

Najviše hvala mojoj obitelji na neizmornoj ljubavi i potpori tijekom svih godina koje sam proveo u Zagrebu.

Sadržaj:

1. UVOD	1
1.1. Svrha i predmet istraživanja	2
1.2. Ciljevi i zadaci istraživanja.....	2
1.3. Hipoteze.....	3
1.4. Prostorno-vremenski obuhvat istraživanja	4
1.5. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature	6
2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	8
3. PRISTUPI PROUČAVANJU KRIMINALITETA.....	10
3.1. Kriminologija.....	10
3.2. Kriminološka etiologija i sociološke kriminološke teorije.....	12
3.3. Kriminološka fenomenologija i kriminalitet	14
3.3.1. Pojavni oblici kriminaliteta	15
3.4. Geografija i kriminalitet	17
4. PROSTORNI OBRAZAC KRIMINALITETA	18
4.1. Kriminalna statistika.....	18
4.2. Stanje i kretanje kriminaliteta od 2010. do 2013. godine.....	19
4.3. Struktura kriminaliteta od 2010. do 2013. godine	22
4.4. Kretanje stopa kriminaliteta od 2010. do 2013. godine.....	25
4.4.1. Ukupni kriminalitet 2011. godine.....	26
4.4.2. Nasilnički kriminalitet 2011. godine	27
4.4.3. Imovinski kriminalitet 2011. godine	28
4.4.4. Kriminalitet droga 2011. godine.....	29

5. GEOGRAFSKI ČIMBENICI I KRIMINALITET.....	31
5.1. Broj i prostorni razmještaj stanovništva	32
5.2. Socio-demografska obilježja prostora	33
5.2.1. Dobna struktura	33
5.2.2. Nacionalna struktura.....	34
5.2.3. Samačka kućanstva.....	37
5.3. Socio-ekonomska obilježja prostora.....	38
5.3.1. Obrazovna struktura	38
5.3.2. Stopa nezaposlenosti.....	41
5.3.3. Indeks razvijenosti i sustav središnjih naselja	42
5.4. Sezonalnost i vrijeme počinjenja kaznenih djela.....	44
5.5. Odnos kriminaliteta i socio-demografskih čimbenika.....	45
5.6. Odnos kriminaliteta i socio-ekonomskih čimbenika	46
6. REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA	47
6.1. Ispitanici	47
6.2. Stavovi o procjeni sigurnosti	49
6.3. Stavovi o viktimizaciji i strahu od kriminaliteta	51
6.4. Stavovi o ključnoj odgovornosti aktera za sigurnost stanovništva.....	53
6.5. Stupanj utjecaja čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta	54
7. MOGUĆA RJEŠENJA PROBLEMATIKE KRIMINALITETA	57
8. ZAKLJUČAK	59
8.1. Referiranje na hipoteze	59
8.2. Opći zaključci	60
LITERATURA I IZVORI.....	61
Literatura	61
Izvori.....	63
PRILOZI	VIII
POPIS SLIKA	VIII
POPIS TABLICA.....	IX
ANKETNI UPITNIK	X

1. UVOD

U današnje vrijeme prostor možemo promatrati s više aspekata od kojih su fundamentalni povijesni (vremenski) i geografski. Povijesni aspekt podrazumijeva razvoj prostora kroz povijesna razdoblja, dok se geografski temelji na prirodnim i društvenim karakteristikama prostora u kojem se događaju dinamične promjene koje utječu na njegovo preoblikovanje. Razumijevanjem tih dvaju aspekata moguće je planirati i razvijati prostor na više razina.

Kvalitetnije upravljanje i planiranje prostora trebalo bi omogućiti jednake uvjete i mogućnosti za sve one koji žive u određenom prostoru iz kojeg crpe resurse koji su im potrebni za život. Narušavanje društvenog razvoja može naštetiti cjelokupnom prostornom razvoju. Narušavanje društvenog razvoja proizlazi iz posljedica koje uzrokuju prirodne, socijalne i tehničke prijetnje. Na prirodne prijetnje čovjek može najmanje utjecati, odnosno može samo smanjiti štetni učinak, tj. ublažiti posljedice provođenjem odgovarajućih mjera zaštite. Na socijalne i tehničke prijetnje čovjek može utjecati većim stupnjem uključenosti, zato što on može biti prijetnja kao i žrtva prijetnje i od interesa mu je da se nađe rješenje za uklanjanje utjecaja uzročnih čimbenika ponašanja koje potiču društvo da postane prijetnja samom sebi i drugima u okruženju. Od socijalnih prijetnji društvu najveću štetu uzrokuje kriminalitet.

Kriminalitet kao masovna pojava utječe na kvalitetu života i izaziva strah u društvenoj zajednici. Neučinkovita borba protiv kriminala u Međimurju postaje ozbiljan problem jer kriminal negativno utječe na sigurnost pojedinca i zajednice te može uzrokovati neželjene posljedice u društveno-gospodarskom razvoju ako pažnju ne posvetimo istraživanju utjecaja čimbenika njegova razvoja te ako ne pokušamo pronaći učinkovitija rješenja u borbi protiv kriminaliteta.

1.1. Svrha i predmet istraživanja

Svrha istraživanja rada je znanstvena spoznaja o utjecaju i odnosima geografskih obilježja i odabranih čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji. Očekuje se da će provedeno istraživanje i analiza pružiti bolju i jasniju sliku o specifičnosti problema kriminaliteta u Međimurju te ulogu i značaj geografije u tumačenju i razumijevanju složene prostorne stvarnosti.

Predmet istraživanja u okviru diplomskog rada je analiza utjecaja čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji primjenom GIS alata. Istražuje se odnos geografskih obilježja prostora i kriminaliteta. Istraživanje se temelji na objektivnim pokazateljima te subjektivnim stavovima i mišljenjima stanovnika Međimurske županije. Objektivni pokazatelji analizirani su uz pomoć geografskih informacijskih sustava, a subjektivni pokazatelji kao što su stavovi i mišljenja stanovništva analizom provedenog anketnog istraživanja.

1.2. Ciljevi i zadaci istraživanja

Primarni cilj ovog rada jest istražiti koji čimbenici utječu na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji na temelju odabranih objektivnih pokazatelja i subjektivnih stavova.

Pojedinačni ciljevi ovoga diplomskog rada su:

- Teorijski definirati kriminološki i geografski pristup proučavanja kriminaliteta.
- Analizirati referentni prostorni obrazac kriminaliteta u Međimurskoj županiji (analiza stanja, kretanja, strukture te teritorijalne raspodjele stopa kriminaliteta).
- Analizirati i ustanoviti postoje li odnosi između obilježja prostora i kriminaliteta u Međimurskoj županiji (prostorna analiza relevantnih geografskih obilježja prostora za koje se smatra da su povezani s pojavom kriminaliteta pomoću GIS alata).
- Ispitati stavove i mišljenja građana o kriminalitetu te o čimbenicima koji utječu na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji putem anketnog upitnika.

1.3. Hipoteze

Na temelju postavljenih ciljeva i zadataka te poznavanja problematike postavljaju se sljedeće hipoteze:

H1: U Međimurskoj županiji postoji vidljivi prostorni obrazac kriminaliteta.

H2: U Međimurskoj županiji postoje odnosi koji kriminalitet dovode u vezu sa socio-demografskim i socio-ekonomskim obilježjima prostora.

H3: Ne postoji statistička značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola u stavovima o percepciji sigurnosti u Međimurskoj županiji.

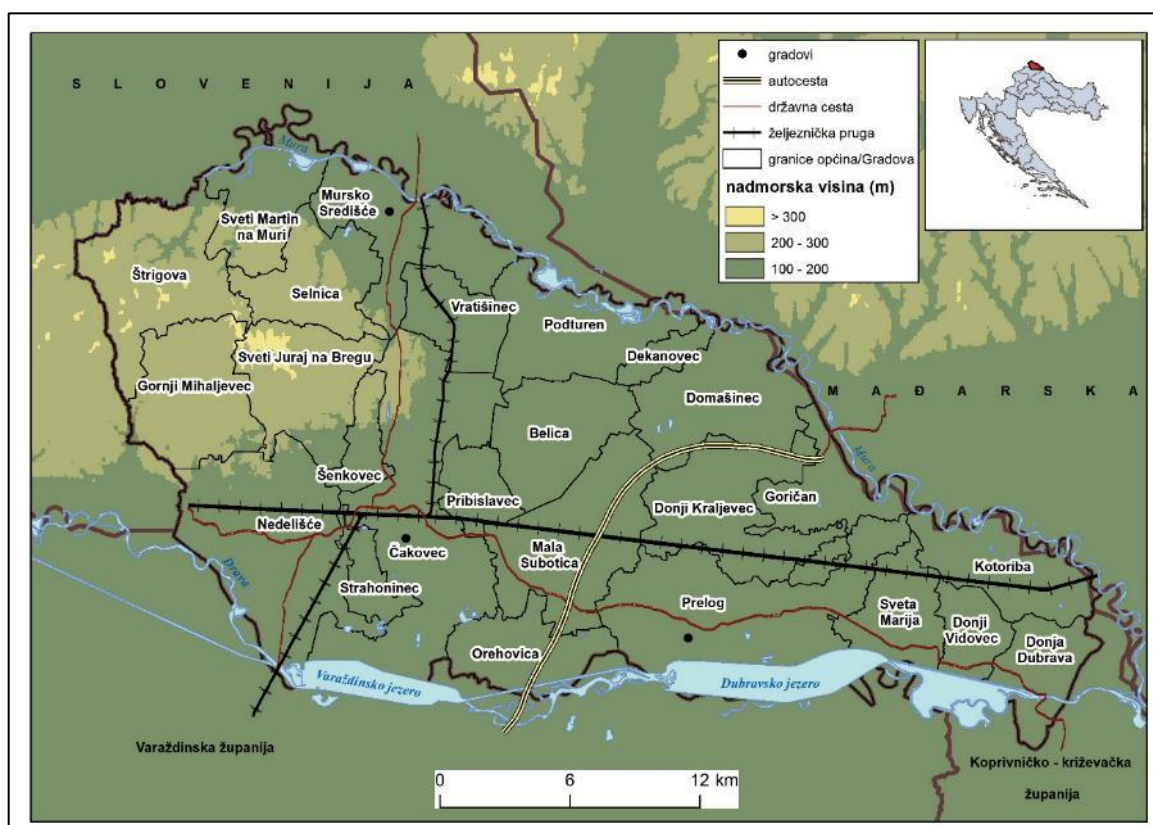
H4: Ne postoji statistički značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola u stavovima o strahu od kriminaliteta.

H5: Ne postoji statistički značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola u stavovima o ključnoj odgovornosti aktera za sigurnost u Međimurskoj županiji.

H6: Ne postoji statistički značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola u stavovima o utjecaju čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji.

1.4. Prostorno-vremenski obuhvat istraživanja

Prostorni okvir istraživanja je Međimurska županija. Međimurska županija najsjevernija je županija Republike Hrvatske te na sjeveru i zapadu graniči s Republikom Slovenijom, na istoku s Republikom Mađarskom, na jugu s Varaždinskom županijom, a na jugoistoku s Koprivničko-križevačkom županijom. Granice Županije u većoj su mjeri određene prirodnim tokovima rijeke Mure na sjeveru i istoku te rijeke Drave na jugu (sl.1). Međimurska županija ima površinu od 730 km². Na zapadu prirodna granica sa Slovenijom nije tako jasno definirana, već je čini pobrđe Međimurskih gorica. Prema prirodno-geografskim osobinama, jasno se diferenciraju dvije osnovne mikroregionalne cjeline: brežuljkasto Gornje i nizinsko Donje Međimurje. Reljef Donjeg Međimurja prvenstveno je određen aluvijalnim dolinama Mure i Drave, a Gornje Međimurje prijelazna je kontaktna zona između Panonske nizine i istočnih Alpa (Institut za turizam, 2016).

Sl. 1. Geografski položaj i prirodno-geografska obilježja Međimurske županije

Izvor: USGS, 2019.

Županija je administrativno podijeljena na 25 jedinica lokalne samouprave, odnosno 3 upravna grada i 22 općine. Čakovec je administrativno, gospodarsko, prometno i kulturno središte Međimurske županije, a ostali su gradovi Prelog i Mursko Središće (Međimurska županija, 2014).

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine, Međimurska županija imala je ukupno 113.804 stanovnika, što predstavlja pad od 4,5 % u odnosu na 2001. godinu (118.426), a s udjelom od 2,65 % sedamnaesta je po broju stanovnika u Republici Hrvatskoj (4.284.889). Gustoća naseljenosti od 155 stanovnika/km² dvostruko je veća od gustoće naseljenosti Republike Hrvatske. Broj stanovnika Županije u posljednjih je 50 godina (od popisa 1961. godine) narastao za 1,02 %, no u odnosu na 1991. godinu, kada je zabilježen najveći broj stanovnika Županije, dogodio se pad od 9,4 %. Najveća naselja nalaze se u južnom dijelu Županije, a naselja s najmanjom koncentracijom stanovnika na sjeverozapadu županije.

Starosna struktura, kao i u ostatku Hrvatske, nepovoljna je s obzirom na visok indeks starosti 91,89 te time Međimurska županija pripada 4. tipu – duboka starost (Nejašmić i Toskić, 2013). Prosječna starost stanovnika Međimurske županije iznosi 40 godina, što je tek nešto povoljnije od hrvatskog prosjeka koji iznosi 41,7 godina. U dobnoj strukturi stanovništva Županije, s udjelom od 63,97 % dominira skupina stanovnika u dobi od 15 do 64 godine, zatim slijedi udio od 30,03 % stanovnika starijih od 65 godina i 16 % mlađih od 15 godina (*Popis stanovništva*, 2013).

Vremenski obuhvat istraživanja obuhvaća podatke o kriminalitetu za razdoblje od početka 2010. do kraja 2013. godine, a težište je istraživanja analiza odnosa geografskih obilježja i kriminaliteta u odnosu na Popis stanovništva 2011. godine zbog konteksta i stanja u prostoru. Anketno istraživanje provedeno je u svibnju 2019. godine.

1.5. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature

U domaćoj geografskoj literaturi ne postoje radovi koji su se bavili analizom povezanosti prostornih obilježja i kriminaliteta, no postoji nekoliko radova koji su istraživali kriminalitet na prostoru Međimurske županije te radovi o prevenciji kriminaliteta na temelju uređenja okoliša.

Magdalenić (1995) u svom radu analizira podatke o maloljetničkom kriminalitetu u Međimurskoj županiji u desetogodišnjem razdoblju (1984. – 1993.). Posebna pažnja posvećena je karakteristikama delinkventnog ponašanja maloljetnih Roma, koji čine oko 30 % svih maloljetnih delinkvenata na tom području. Analiza pokazuje da oni češće od ostalih maloljetnika čine lakša kažnjiva djela, a nađeni su i drugi dokazi da kriminalitet maloljetnih Roma nije toliko društveno opasan kako bi se moglo zaključiti samo na temelju njegove velike učestalosti. Budući da se tako visok stupanj kriminaliziranosti ne može pripisati karakteristikama Roma kao nacije, nego izvanredno lošim prilikama u kojima žive, autor zaključuje da će svaka učinkovita akcija koja pridonese poboljšanju socijalno-ekonomskog statusa Roma istovremeno dovesti i do smanjenja stope njihovog kriminaliteta.

Juričić (2016) piše o prevenciji kriminaliteta putem uređenja okoliša te zaključuje da su uzročni čimbenici kriminaliteta višestruki, stoga rješavanju tog problema treba pristupiti na više razina.

Megla (2017) u svom radu istražuje percepciju sigurnosti i kvalitete života građana Čakovca s kriminološkog i preventivnog aspekta. Cilj istraživanja bila je analiza prisutnosti problema i potrebe za provedbom preventivnih aktivnosti te identificiranja odgovornih aktera za osiguravanje i održavanje visoke kvalitete života građana Čakovca. Rezultati istraživanja su pokazali da ulaganje u mogućnosti zaposlenja, smanjenje prilika za počinjenje kriminalnih aktivnosti te bolja komunikacija i suradnja između građana, policije i lokalne uprave su aktivnosti koje građani smatraju prioritetnim za provedbu. Kao odgovorne aktere za postizanje i održavanje sigurnosti smatraju na prvom mjestu policiju, ali i same građane, dok za kvalitetu života najodgovornijim smatraju građane i Gradsko vijeće grada Čakovca.

Pregledom strane literature došlo se do zaključka da se o ovoj temi više pisalo. Razvoju prostorne analize kriminaliteta pridonijeli su stručnjaci iz kriminoloških škola, a razvoj se odvijao u četiri faze tijekom povijesti. Prvu fazu obilježila su istraživanja kartografske škole (19. stoljeće), drugu fazu Čikaške škole (početak 20. stoljeća), treću fazu škole faktorske analize (polovica 20. stoljeća) te 4. fazu škola ekološke kriminologije i geografije kriminaliteta (1970. do danas). Te su škole analizirale utjecaj društvene sredine na kriminalitet (Butorac, 2011).

Kartografske škole u Francuskoj i Engleskoj pokazale su da se kriminalitet mijenja ovisno o prostoru te da postoji uzajamna povezanost kriminaliteta i određenih socijalnih obilježja poput gustoće naseljenosti, stupnja obrazovanja i ekonomskog statusa stanovništva (Milić, 2014).

Razvoju kriminološke misli Čikaške škole pridonijeli su urbani sociolozi Robert Ezra Park i Ernest Burgess sa Sveučilišta u Chicagu koji su krajem 19. te početkom 20. stoljeća promatrajući raširenost kriminaliteta u Chicagu uveli koncept socijalne ekologije¹. Također važni predstavnici čikaške škole su bili i Shaw i McKay koji su 1931. godine istraživali karakteristike maloljetničke delinkvencije u Chicagu te su otkrili da gradske sredine s visokom razinom društvene dezorganiziranosti i siromaštva utječu na pojavu kriminaliteta (Singer i dr., 2002).

Treću fazu sredinom 20. stoljeća obilježio je rad škole faktorske analize. Predstavnici te škole otkrili su povezanost između geografske distribucije počinitelja i kaznenih djela te obilježja područja u kojima počinitelji žive i mjesta na kojima čine kaznena djela. Njihova su istraživanja pokazala da se u pravilu područja na kojima počinitelji čine kaznena djela ne podudaraju s područjima na kojima žive (Butorac, 2011).

Četvrta faza razvoja prostorne analize kriminaliteta predstavlja integraciju ekološke kriminologije i geografije čime se sociološki pristup nastoji zamijeniti geografskim (Ahmadi, 2003).

¹ Koncept koji se odnosi na socijalne konflikte zbog oskudnih prostornih resursa rastućih gradova te na kvalitetu društvene organizacije unutar različitih područja (Vresk, 2002).

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Teorijska osnova istraživanja proizlazi iz predmeta interesa kriminologije i geografskom aspektu proučavanja kriminaliteta na temelju geografskih čimbenika. Cijelo istraživanje je podijeljeno na tri analitičke cjeline. Prva cjelina se odnosi na analizu prostornog obrasca kriminaliteta odnosno teritorijalnu distribuciju kriminaliteta. Druga cjelina uključuje analizu odnosa stopa ukupnog kriminaliteta i geografskih čimbenika koji se dovode u vezu s kriminalitetom, a treća analitička cjelina predstavlja anketno istraživanje. Rezultati istraživanja bit će grafički i kartografski prezentirani te vizualizirani u GIS-u.

Podaci o kriminalitetu prikupljeni su iz policijskih izvješća o događajima o sigurnosti koji se tiču kriminaliteta kao pokazatelja javne sigurnosti, ne uključujući izvješća o kriminalitetu u prometu. Podaci su preuzeti sa internetske stranice PU Međimurske u rubrici vijesti. To su podaci o počinjenim kaznenim djelima u promatranom razdoblju 1.01.2010. - 31.12.2013. koja su bila prijavljena od strane žrtava ili ona za koje je policija saznala svojim metodama. Ti podaci predstavljaju reprezentativni uzorak na kojem će se provoditi GIS analiza. Istraživanje uključuje kaznena djela koja se prijavljuju državnom odvjetništvu prema službenoj dužnosti, a ne koja su prijavljena kao optužni prijedlog ili privatne tužbe protiv počinitelja kaznenih djela.

Relevantni podaci za istraživanje su iz izvješća prepisani te uneseni u tablični oblik u MS Excel 2013. Tablica sadržava slijedeće varijable: datum i vrijeme počinjenja kaznenog djela, naziv općine i naselja u kojoj je kazneno djelo počinjeno, vrsta počinjenog KD prema članku kaznenog zakona, naziv KD i domenu KD. Prikupljeni podaci su u programu SPSS statistički obrađeni. Varijable datum (godišnje doba) i vrijeme (doba dana) su reklasificirane u nove varijable radi lakše analize. Kriminološke varijable su klasificirane prema vrsti kriminaliteta te grupirane prema varijabli općina kako bi se kasnije mogla izračunati stopa ukupnog kriminaliteta kao i stope najučestalijih vrsta kriminaliteta. Obrađeni podaci su kasnije modelirani u GIS-u kao feature class pod nazivom kriminalitet_općine i kriminalitet_naselja. Ti podaci čine osnovu za analizu prostornog obrasca kriminaliteta u Međimurskoj županiji.

Podaci o geografskim čimbenicima, odnosno socio-demografskim i socio-ekonomskim pokazateljima preuzeti su iz Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, a pokazatelji indeksa razvijenosti JLS za 2010. godinu s internetskih stranica Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Odnos geografskih čimbenika i stope ukupnog kriminaliteta analizirat će se na temelju rangiranja vrijednosti njihovih obilježja u pet razreda prema stupnju veličine.

Anketno istraživanje provedeno je online pomoću Google obrasca u razdoblju od 13.05. do 17.06.2019. godine na prigodnom uzorku. Upitnik je bio podijeljen na Facebook grupama Međimurke i Međimurci, Čakovčanke i Čakovčanci, Nedeliščanke i Nedeliščanci. Na ovaj način prikupljeno je bilo 251 valjanih anketnih upitnika. Rezultati su analizirani u SPSS-u. Upitnik se sastojao od devet pitanja od kojih je osam bilo zatvorenog tipa te jednog pitanja otvorenog tipa. Cilj anketnog istraživanja je stjecanje spoznaja o stavovima o kriminalitetu, kao i utvrđivanje prostornih karakteristika te čimbenika koji utječu na razvoj kriminaliteta i njegovo širenje na istraživanom području. Pitanja su prema posebnim ciljevima istraživanja bila podijeljena u četiri područja. U prvom području istraživanja cilj je bio ustanoviti postoje li statističke značajne razlike između muških i ženskih ispitanika u stavovima o percepciji sigurnosti u županiji i usporedno s Republikom Hrvatskom te osjećaj sigurnosti prema kretanju tijekom dana i noći. U drugom području cilj je bio ustanoviti postoje li statističke značajne razlike između muških i ženskih ispitanika u tvrdnjama o viktimizaciji i strahu od kriminaliteta. Treće područje anketnog istraživanja za cilj je imalo ustanoviti postoje li statističke značajne razlike između muških i ženskih ispitanika oko stavova o ključnim akterima odgovornim za sigurnost stanovništva u Međimurskoj županiji. Posljednje, četvrto područje za cilj je imalo ustanoviti postoje li statističke značajne razlike između muških i ženskih ispitanika u procjeni utjecaja odabranih čimbenika razvoja i širenja kriminaliteta u Međimurskoj županiji. Zatvorena pitanja analizirana su u SPSS-u pomoću deskriptivne statistike, a otvoreno pitanje kodiranjem na temelju najčešće unesenih pojmova.

Metodološka napomena se odnosi na promjenu u administrativno-teritorijalnom ustroju koje se odnosi na naselje Štefanec, koje je do 2013. godine bilo u sastavu općine Mala Subotica, a nakon toga je u sastavu Grada Čakovca. Svi podaci na razini naselja su se prema tom kriteriju prikupljali i analizirali.

3. PRISTUPI PROUČAVANJU KRIMINALITETA

Teorijska osnova ovog rada proizlazi iz predmeta interesa kriminologije i geografije, stoga je potrebno objasniti i definirati kriminološki pristup proučavanju kriminaliteta na temelju pojmova kriminologija, kriminološka etiologija, kriminološke teorije, kriminološka fenomenologija i kriminalitet te geografski pristup proučavanju kriminaliteta korištenjem GIS-a.

3.1. Kriminologija

Postoje različite definicije kriminologije, no ono što je zajedničko većini definicija jesu elementi koji se odnose na samostalnost kriminologije u sustavu znanosti, te njezin poseban predmet i metode. Pojam kriminologija javlja se 1885. godine, a definirao ga je talijanski profesor prava Raffaele Garofalo u knjizi Kriminologija. Kriminologija svoj razvoj započinje sredinom 18. stoljeća kada su socijalni filozofi iznijeli svoju misao o kriminalitetu i konceptu prava (Ricijaš, 2009).

Kažnjive radnje prvenstveno su društvena pojava, stoga je kriminologija društvena znanost. Kriminologija posjeduje vlastiti metodološki sustav što znači da je ona i empirijska znanost jer do zaključaka o stvarnom sadržaju pojava ne dolazi nagađanjem već istraživanjem tj. iskustvenim promatranjem i evaluacijom. Također, ona je i teorijska znanost jer se dobiveni zaključci o stvarnom sadržaju pojava u procesu logičkog uopćavanja iskustva pretvaraju u teoreme (postavke čija se točnost utvrđuje pomoću dokaza). Tijekom povijesti pa sve do danas kriminologija je bila pod utjecajem brojnih znanosti (od medicine i biologije preko antropologije do sociologije i psihologije) pa se može reći da je ona i interdisciplinarna znanost. Na kraju ona je i primijenjena znanost jer je svrha kriminoloških spoznaja u pozitivnom smislu doprinostiti ostalim srodnim znanostima, u prvom redu znanosti kaznenog prava, ali i politici suzbijanja kažnjivih ponašanja (Derenčinović i Getoš, 2008).

Predmet kriminologije u užem smislu su pojavni oblici (fenomenologija) te uzroci kažnjivih ponašanja (etiologija). U širem smislu predmet kriminologije su kazneno djelo, počinitelj kaznenog djela, društvena sredina, žrtva te kriminalitet kao masovna pojava. Kažnjiva ponašanja ili delinkvencija su ona za koja pravni poredak propisuje kaznu ili neku drugu sankciju. Tim se ponašanjima krše prohibitivne norme kojima se zabranjuje činjenje određenih postupanja te imperativne norme koje nalažu određena postupanja. Delikt je ponašanje čovjeka koje je, bez obzira na to je li kazneno djelo obuhvaćeno kaznenim zakonom, u suprotnosti s ponašanjem koje određeno društvo od svoga člana očekuje zbog čega je i poimanje zločina ovisno o normama društva ili skupine, kulture ili subkulture. Zločin se može shvatiti relativno, tj. kao određeni čin u odnosu prema društvu, njegovim normama i kulturi u kojoj se događa. Kod pripadnika neke delinkventne društvene subkulture, npr. Mafije, počinjena razbojstva i ubojstva će biti odobrena i pridonijeti njegovom ugledu, no kod društva koje ne pripada toj subkulturi neće jer oni to vide kao napad na općeprihvaćene norme, osuditi će takvo ponašanje i on će izgubiti ugled. Prema tome, isto kazneno djelo može izazvati različite reakcije u različitim sredinama istoga društva, no u svakom slučaju radi se o kršenju društvenih normi (Singer i dr., 2002).

Derenčinović i Getoš (2008) navoda da su prema težini i opasnosti po zaštićenim vrijednostima kažnjiva ponašanja razvrstana u kaznena djela i prekršaje. Nema neke univerzalne formule po kojoj se određeno ponašanje proglašava kaznenim djelom ili prekršajem, pa se često ista djela u različitim državama različito karakteriziraju (npr. posjedovanje opojnih droga). Odluka o razvrstavanju pojedinih kažnjivih ponašanja unutar postojećih kategorija ovisi o zakonodavnim shvaćanjima kažnjivih ponašanja pojedinih država. U hrvatskom kaznenom pravu nema definicije kaznenog djela. U teoriji se kaznenim djelom u materijalnom smislu smatra ponašanje čovjeka kojim se povrjeđuju osobito vrijedna pravna dobra, tj. vrednote bez kojih društvo ne bi moglo opstati ili bi bila ugrožena njegova sigurnost. Na temelju objašnjenja ključnih elemenata važnih za razumijevanje metodološkog sustava i predmeta interesa proizlazi definicija kriminologije koja glasi: Kriminologija je primijenjena i interdisciplinarna društvena empirijsko-teorijska znanost koja se bavi pojavnim oblicima (fenomenologija) i uzrocima kažnjivih ponašanja (etiologija).

3.2. Kriminološka etiologija i sociološke kriminološke teorije

Kriminološka etiologija nastoji odgovoriti na pitanje zašto se kažnjiva ponašanja ostvaruju. Na ta su pitanja tijekom povijesti nastojali odgovoriti brojni znanstvenici poput kriminologa, sociologa, psihologa, biologa te geografa te su svoja zapažanja i stavove iznijeli u svojim teorijama. U ovom radu naglasak je na sociološkim teorijama i socijalno-ekološkoj teoriji, tj. utjecaju društvene sredine na pojavu kriminaliteta (Derenčinović i Getoš, 2008).

Reakcijom na biološke i psihološke teorije nastale su sociološke teorije, koje su u svojim polaznim premisama koristile vanjski pristup objašnjenja delinkventnog ponašanja, odnosno ljudsko ponašanje su nastojale objasniti društvenim faktorima (tab. 1). Etiologija kažnjivog ponašanja naglašava da je čovjek društveno, biološko, psihološko i duhovno biće i niti jedna od navedenih dimenzija se ne može proučavati odvojeno, nego se proučavanje kažnjivog ponašanja treba temeljiti na interdisciplinarnom pristupu. Klasična kriminologija proučava kažnjivo ponašanje uglavnom kroz zakonske definicije, a sociološka kriminologija kriminal analitički odvaja od formiranja kriminalne ličnosti. Socijalno ekološka teorija stavlja naglasak na određene zone grada i njihove karakteristike (Martinjak i Odeljan, 2016).

Za potrebe ovog diplomskog rada ključno je razumijevanje teorije socijalne dezorganizacije. Socijalna dezorganizacija predstavlja nemogućnost zajednice da ostvari zajedničke vrijednosti svojih članova i održava učinkovitu društvenu kontrolu. Ona je prisutna kada su društvene strukture i kultura zajednice nesposobni ostvariti ciljeve na temelju općeprihvaćenih vrijednosti u zajednici u kojoj žive. Zajednička vrijednost ljudi koji žive unutar zajednice je želja da u njihovom okruženju (susjedstvu) ne bude kriminala. Društveno organiziranu zajednicu karakterizira (1) solidarnost, ili unutarnji konsenzus o bitnim normama i vrijednostima (npr. stanovnici žele i cijene iste stvari, kao što je susjedstvo bez kriminala), (2) kohezija, ili jaka veza među susjedima (npr. stanovnici znaju i vole jedni druge) i (3) integracija, uz redovitu socijalnu interakciju (npr. stanovnici provode vrijeme jedni s drugima). Nasuprot tome, neorganizirana zajednica ima malu solidarnost među stanovnicima i u njoj nedostaje socijalna kohezija ili integracija (Piquero, 2015).

Tab. 1. Predstavници i osnovne postavke socioloških i ekoloških kriminoloških teorija

Teorija	Značajniji predstavnici	Osnovne postavke teorije
Čikaška škola i teorija socijalne dezorganizacije (40. te godine 20. stoljeća)	Clifford Shaw, Henry McKay i Thorsten Selin	Delinkvencija je posljedica negativnih uvjeta društva i karakteristika urbanih sredina koje neposredno utječu na društvenu sigurnost.
Teorija diferencijalne asocijacije (prva polovica 20. stoljeća)	Edwin H. Sutherland	Tehnike, motivi i racionalizacija za kriminalno ponašanje su naučeni.
Teorija socijalnog učenja (sredina 20. stoljeća)	Ronald Akers	Kriminalno ponašanje je naučeno, ovisi o nagradama i kaznama koje su povezane s referentnom grupom.
Teorija socijalne strukture i anomije (2. polovica 20. stoljeća)	Emile Durkheim i Robert K. Merton	Anomija je stanje društva u kojem nema jasnih normi, iz čega proizlazi samovolja pojedinca i nametanje vrijednosti manjih grupa ili pojedinaca.
Teorija kontrole (60. te godine 20. stoljeća)	Travis Hirschi	Ljudi s jakim socijalnim vezama manje su podložni kriminalnom ponašanju.
Teorija etiketiranja (sredina 20. stoljeća)	Edwin Lemert	Primarno je ponašanje uzrokovano biološkim i socijalnim uvjetima, a sekundarno kroz samopercepciju devijantnosti.
Teorija delinkventnih supkultura (50. godine 20. stoljeća)	Albert Cohen, Cloward i Ohlin	Delinkventno ponašanje proizlazi iz prihvatanja vrijednosti i stavova supkulture jer je pojedinac u dominantnoj kulturi izoliran i onemogućen u svojim ciljevima.
Teorija konflikta (60. te godine 20. stoljeća)	George Wold i Austin Turk	Najutjecajniji ljudi u društvu određuju zakone i pravosudni sustav, pripadnici najniže klase su bezutjecajni i osjećaju se ugroženima.

Izvor: prema Ricijaš, 2009.; Martinjak i Odeljan, 2016.

3.3. Kriminološka fenomenologija i kriminalitet

Kriminološka fenomenologija proučava pojavne oblike kažnjivih ponašanja, tj. kaznenih djela i prekršaja. Ona nastoji odgovoriti na pitanja da li se određena kažnjiva ponašanja zbivaju u realnosti, koja se kažnjiva ponašanja zbivaju te kako se ta kažnjiva ponašanja ostvaruju. Fenomenologija otkriva osobitosti kaznenih djela kao masovne društvene pojave, ali i individualnog ponašanja. Također, istražuje rasprostranjenost, strukturu i dinamiku pojavnih oblika kriminaliteta te njihovu raspodjelu prema određenim kriterijima (Derenčinović i Getoš, 2008).

Ukupnost kaznenih djela počinjenih na određenom prostoru kroz određeno vrijeme naziva se još i kriminal (često se koristi i naziv kriminalitet). Taj pojam ovisi o tome što se smatra u određenoj kulturi kaznenim djelom. Kada govorimo o kriminalitetu postavlja se pitanje zašto određena osoba konkretni životni problem rješava činjenjem kaznenog djela. Kod kriminaliteta kao društvene pojave ne pokušavamo objasniti zašto on postoji, već želimo istražiti i uočiti zakonitosti o kojima ovisi opseg, kretanje i struktura te pojave na određenom području i u određenom razdoblju. Kriminalitet kao masovna pojava zbroj je svih zločinačkih djela te kao takav predstavlja smisleni objekt istraživanja. Bolje shvaćanje kriminaliteta kao društvene pojave pružaju nam informacije o njegovom opsegu, promjenama tijekom određenog razdoblja, kada otkrivamo unutarnje povezanosti i logiku njegove ovisnosti o drugim društvenim zbivanjima na određenom području u određenom razdoblju. Znanstvenici kriminalitet opisuju, analiziraju i interpretiraju kako bi otkrili zakonitosti njegovog razvoja i kretanja te povezanosti s ekonomskim, socijalnim i demografskim karakteristikama danog društva i razdoblja (Singer i dr., 2002).

3.3.1. Pojavni oblici kriminaliteta

Kriminalitet se može klasificirati na više načina, a najčešće se klasificira na temelju pravne i kriminološke podjele kaznenih djela (ponašanja). Pravna podjela kaznenih djela proizlazi iz kaznenog zakone određene države koja definira naziv kaznenog djela, domenu kaznenih djela te sukladno tome i klasificira kriminalitet prema kaznenim djelima. Kriminološka podjela kriminaliteta temelji se na predmetu proučavanja kriminologije i prema tome klasificira kriminalitet prema kaznenom djelu (ponašanje), prema demografskim karakteristikama počinitelja kaznenih djela (dob, spol, društvene skupine) i prema žrtvama kaznenih djela i njihovim karakteristikama (Derenčinović i Getoš, 2008).

U Republici Hrvatskoj Ministarstvo unutarnjih poslova klasificira kriminalitet prema kriminalističkoj klasifikaciji kaznenih djela na opći kriminalitet, na kriminalitet terorizma i ekstremnog nasilja, kriminalitet ratnih zločina, organizirani kriminalitet, gospodarski kriminalitet te kriminalitet zlouporabe droga. Svaka vrsta kriminaliteta uključuje pojedina kaznena djela koja su opisana člancima kaznenog zakona i njihova domena je naziv glave kaznenog zakona (tab. 2).

Tab. 2. Kriminalistička klasifikacija kriminaliteta u Republici Hrvatskoj

VRSTA KRIMINALITETA	DOMENA KAZNENIH DJELA (ČLANCI K.Z.)
1) OPĆI	KD protiv života i tijela (110-123)
	KD protiv osobne slobode (136,138,139,140)
	KD protiv privatnosti (141-146)
	KD protiv spolne slobode (152-156)
	KD protiv braka, obitelji i djece (167,170-179a)
	KD protiv okoliša (osim čl. 211 i 212)
	KD protiv opće sigurnosti (215-218,220-222)
	KD protiv imovine (228-236/238-241 i 244)
	KD krivotvorenja (čl.278 i čl.281)
	KD protiv pravosuđa
	KD protiv javnog reda (osim čl. 324 i 325)
2) TERORIZAM I EKSTREMNO NASILJE	KD protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (čl.99)
	KD protiv javnog reda (samo čl. 324 i čl. 325)
	KD protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda
	KD protiv biračkog prava
	KD protiv Republike Hrvatske
3) RATNI ZLOČINI	KD protiv strane države ili međunarodne organizacije
4) ORGANIZIRANI	KD protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (čl. 91 i čl. 96)
	KD protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (trgovina ljudima)
	KD protiv osobne slobode (otmica)
	KD protiv spolne slobode (prostitucija)
	KD protiv imovine (čl. 237, 242 i 243)
	KD krivotvorenja (274, 275, 276 i 283)
5) GOSPODARSKI	KD protiv javnog reda (samo čl. 320,323,326, 328 i 331)
	KD protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja (čl. 131-134)
	KD protiv zdravlja ljudi (čl. 185 i 188)
	KD protiv okoliša (čl. 211 i 212)
	KD protiv imovine (čl. 238 – 241)
	KD protiv gospodarstva (svi)
	KD protiv računalnih sustava, programa i podataka
	KD protiv krivotvorenja (čl. 277, 279 i 282)
6) ZLOUPORABE DROGA	KD protiv intelektualnog vlasništva (samo čl. 285 i 288)
	KD protiv službene dužnosti
	KD protiv zdravlja ljudi (čl. 190, 191 i 191a)

Izvor: MUP, 2018.

3.4. Geografija i kriminalitet

Geografija je znanost (polje) u interdisciplinarnim znanstvenim područjima koja putem jedinstvenoga sustava fizičko-geografskih i/ili socijalno-geografskih disciplina proučava, pojašnjava, planira i predviđa postojeće i nove odnose i odraze u geografskom prostoru (sadržaji, procesi, veze, odnosi i modeli; postojeći i/ili materijalizirani u novom obliku i na drugom mjestu na geografskoj površini), nastale prožimanjem prirodnih elemenata (faktora) i/ili društvenih faktora (elemenata), s ciljem otkrivanja, objašnjavanja, postavljanja i predviđanja zakonitosti u procesu njihovog funkcioniranja, transformiranja, valoriziranja, nastajanja i nestajanja (Šterc, 2015).

Ne postoje geografske teorije koje bi objasnile prostornu distribuciju kriminaliteta, no postoji povezanost društvene geografije i kriminologije. Antropogeografija se od polovice 20. stoljeća bavi kvantitativnim metodama i nastoji stvoriti modele pomoću prostorne analize. Kriminologija je tada nastojala objasniti ulogu mjesta, prostora i okoliša na primjeru ekološke kriminologije. Interakcijom dviju znanstvenih disciplina stvorili su se povoljni uvjeti za nastanak geografije kriminaliteta u 70-im godinama 20. stoljeća. Geografija kriminaliteta je znanstvena subdisciplina i grana antropogeografije koja se bavi odnosima između prostora, društvenih skupina i kriminaliteta (Butorac, 2011).

Geografska je dimenzija u proučavanju kriminala bila odavno prepoznata u policijskom radu jer su policijski službenici zabijali igle u karte prikazane na zidovima, gdje je svaka igla predstavljala zločin koji se dogodio na nekom mjestu. Razvoj tehnologije i osobnih računala u 90 im godinama 20. stoljeća omogućio je razvoj novih metoda istraživanja kriminaliteta (Chainey i Ratcliffe, 2005).

Primjena GIS-a kao jedne od najzahvalnijih analitičkih geografskih metoda omogućila je prepoznavanje uzoraka i koncentraciju kriminala; istraživanje odnosa između kriminala i okolišnih ili socio-ekonomskih obilježja, geografsko profiliranje počinitelja i žrtava kao i objekata napada koristeći vizualizaciju prostornih podataka. Svrha je korištenja GIS-a doprinos operativnom i strateškom planiranju koje bi nastojalo razviti veći stupanj sigurnosti u zajednici (Butorac, 2011).

4. PROSTORNI OBRAZAC KRIMINALITETA

Kako bi utvrdili postoji li specifičnosti u prostornom obrascu kriminaliteta u Međimurju potrebno je statistički analizirati kriminalitet te njegovu teritorijalnu distribuciju i utvrditi rizična područja. Jedinica promatranja kriminalne statistike bit će kazneno djelo, a teritorijalna distribucija će se tumačiti prema glavnim vrstama kriminaliteta. Takva analiza obuhvaća njegov opseg i kretanje broja kaznenih djela, strukturu ukupnog kriminaliteta i prikaz najrizičnijih područja za određeno referentno razdoblje prema prostornim jedinicama analize, u ovom slučaju na razini općina i naselja Međimurske županije budući da se neke općine sastoje od samo jednog naselja.

4.1. Kriminalna statistika

Za statistiku kriminaliteta kao masovne društvene pojave, zadatak je utvrditi relevantne i važne korelacije između različitih činjenica ili skupina činjenica. Iz statistike povezanosti tih činjenica ne mogu se još izvesti zaključci o uzročnoj povezanosti promatranih pojava, nego se tek daljnjim istraživanjima uzročna veza treba ispitati. Statistika kriminaliteta može za jedinicu promatranja imati kazneno djelo ili počinitelja kaznenog djela (Singer i dr., 2002).

Prikupljanjem podataka o kriminalu i njegovim statističkim praćenjem u Republici Hrvatskoj bavi se policija koja je u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova te Državno odvjetništvo i sudovi koji pripadaju nadležnosti Ministarstva pravosuđa. Ministarstvo unutarnjih poslova svake godine izdaje publikaciju *Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada* kao vrijedan izvor podataka o kriminalitetu, no taj službeni izvor podataka se temelji samo na deskripciji statističkih pokazatelja. Kaznenopravna statistika koja je dostupna u sklopu izvješća Državnog zavoda za statistiku u pravilu ima kao jedinicu promatranja samo počinitelja kaznenog djela – prijavljenog, okrivljenog, optuženog ili osuđenog. Svaka statistika ima svoje prednosti i nedostatke, a ovisno o istraživačkoj potrebi, istraživač sam mora odlučiti na temelju kojeg će izvora podataka analizirati kriminalitet (Kovčo Vukadin, 2011).

Osim ograničenja izvora podataka treba voditi računa i o općim ograničenjima službenih podataka koji proizlaze iz pitanja što utječe na službenu statistiku o kriminalitetu (za koju je, radi vremenske i prostorne komparabilnosti, iznimno važna stabilnost promatranih obilježja). Na službenu statistiku prvenstveno utječu promjene u kaznenom zakonodavstvu, u smislu promjena u definicijama kaznenih djela i u smislu promjena u općem dijelu koji se odnosi na pitanja vezana uz kaznenopravne sankcije, voljnost žrtve da prijavi vlastitu viktimizaciju i spremnost da surađuje s policijom i pravosudnim tijelima, promjene u kadrovskim i organizacijskim uvjetima rada policije u različitim razdobljima i na različitim prostorima te različit intenzitet i smjer selekcije pravosudnih tijela od prijave do pravomoćne odluke, zbog čega se smatra da je statistika kriminaliteta više pokazatelj djelovanja kontrolnih mehanizama društva nego realnog stanja, kretanja i strukture kriminaliteta. Zbog toga treba spomenuti i pojam tamne brojke kriminaliteta, tj. neotkriveni kriminalitet. Radi se o kaznenim djelima čije počinjenje ne samo da nije prijavljeno nego je i uopće ostalo nepoznato. Neki kriminolozi i kriminalisti tvrda da iako tamna brojka kriminaliteta postoji, ona ne isključuje mogućnost uvida u njegovu analizu koja bi doprinijela njegovom suzbijanju u određenoj mjeri (Singer i dr., 2002).

4.2. Stanje i kretanje kriminaliteta od 2010. do 2013. godine

U razdoblju od 2010. do 2013. godine ukupan broj prijavljenih i otkrivenih kaznenih djela iz policijskih izvješća u Međimurskoj županiji iznosio je 3285. Najviše je bilo prijavljenih i otkrivenih kaznenih djela u 2011. godini, kada je taj broj iznosio 916, a najmanje 2013. godine kada je on iznosio 652 (tab. 3).

Tab. 3. Kretanje broja prijavljenih kaznenih djela u Međimurskoj županiji

Godina	Broj kaznenih djela
2010.	826
2011.	916
2012.	891
2013.	652
Ukupno	3285

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

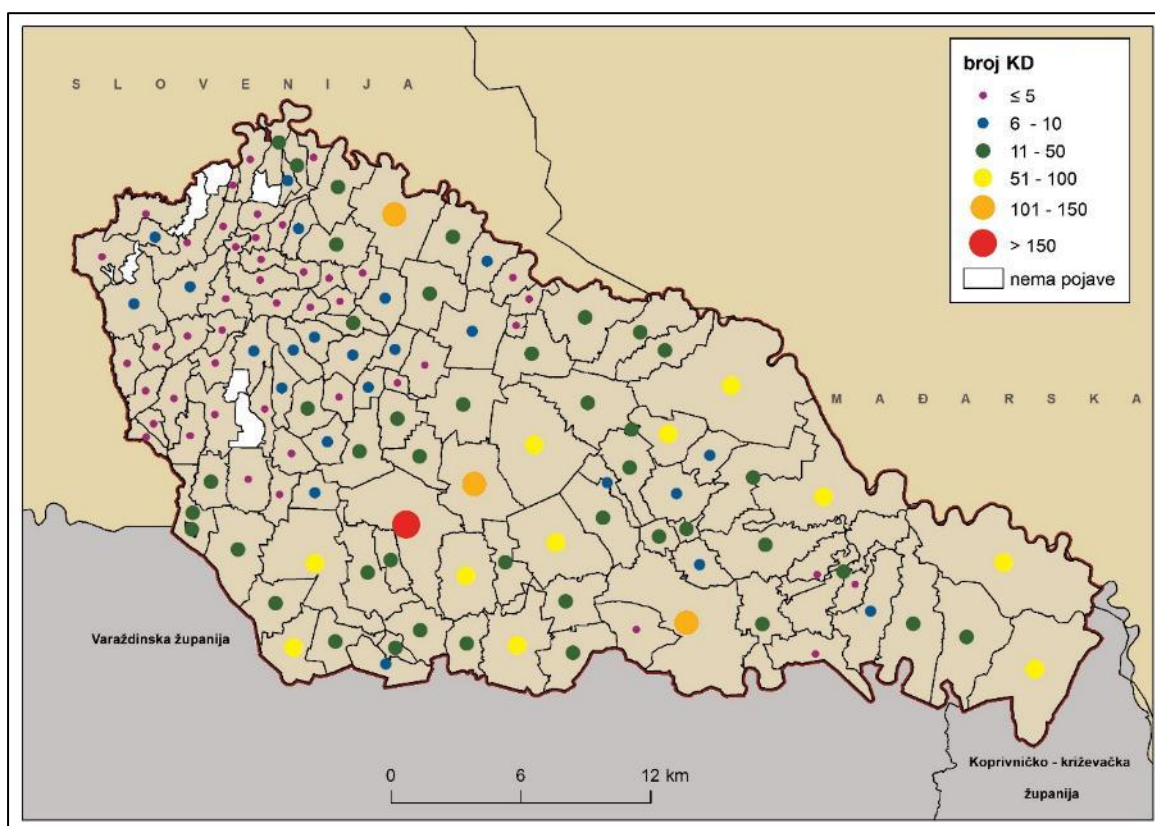
Kaznena djela su počinjena na teritoriju svih 25 jedinica lokalne samouprave. Najveći broj prijavljenih i otkrivenih kaznenih djela u razdoblju od 2010. do 2013. godine počinjeno je na području Grada Čakovca (1023). Osim Grada Čakovca, veći broj kaznenih djela počinjeno je još na području Općine Nedelišće (309), a nju slijede Općina Mala Subotica (228), Grad Prelog (159), Općina Domašinec (153), Grad Mursko Središće (152) te Općina Pribislavec (141). Najmanje je kaznenih djela bilo počinjeno u Općini Vratišinec (24), koju slijede Općina Gornji Mihaljevec (28), Općina Dekanovec (29), Općina Strahoninec (31) i Općina Štrigova (42). Ovakva geografska distribucija broja otkrivenih počinjenih kaznenih djela nam kazuje da se kriminalitet najviše koncentrira oko područja gradova kao administrativno-teritorijalnih jedinica te se širi dalje prema susjednim općinama (tab. 4).

Tab.4. Broj prijavljenih kaznenih djela na razini Gradova/općina od 2010. do 2013. godine

Grad/Općina	Broj kaznenih djela	Grad/Općina	Broj kaznenih djela
Belica	78	Orehovica	83
Čakovec	1023	Podturen	86
Dekanovec	29	Prelog	159
Domašinec	153	Pribislavec	141
Donja Dubrava	73	Selnica	74
Donji Kraljevec	103	Strahoninec	31
Donji Vidovec	47	Sveta Marija	46
Goričan	98	Sveti Juraj na Bregu	60
Gornji Mihaljevec	28	Sveti Martin na Muri	67
Kotoriba	99	Šenkovec	52
Mala Subotica	228	Štrigova	42
Mursko Središće	152	Vratišinec	24
Nedelišće	309	Ukupno	3285

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

Od ukupno 131 naselja koja su u sastavu Međimurske županije kaznena djela su bila počinjena na teritoriju 125 naselja, dok u 6 naselja (Brezovec, Čestijanec, Dragoslavec Breg, Dragoslavec Selo, Jalšovec i Leskovec) nije bilo počinjenih kaznenih djela. Najviše je počinjenih kaznenih djela bilo u Gradu Čakovcu (773). Zatim slijede naselje Pribislavec (141), grad Prelog (111), grad Mursko Središće (109). U razredu 51 – 100 počinjenih kaznenih djela ističu se naselja Kotoriba (99), Goričan (98), Domašinec (95), Mala Subotica (86), Gornji Kuršanec (83), Nedelišće (82), Donja Dubrava (73), Ivanovec (61), Turčišće (58), Orehovica (53) i Belica (52). Najmanje kaznenih djela počinjeno je u naseljima Gornjeg Međimurja kao i u manjim naseljima Donjeg Međimurja (sl. 2).

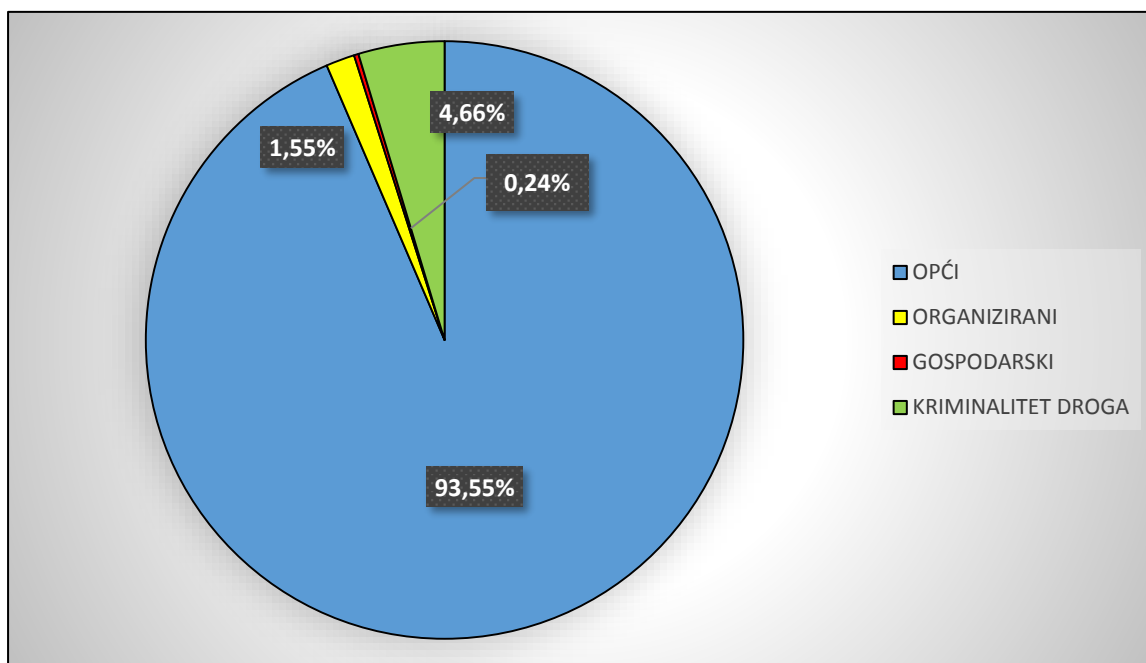

Sl. 2. Broj prijavljenih kaznenih djela na razini naselja od 2010. do 2013. godine
 Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

4.3. Struktura kriminaliteta od 2010. do 2013. godine

Strukturu kriminaliteta Međimurske županije analizirat ćemo prema MUP-ovoj klasifikaciji kriminaliteta prema domeni kaznenih djela Kaznenog zakona Republike Hrvatske, počevši od vrste kriminaliteta kao najviše kategorije u klasifikaciji, domene kaznenih djela kao niže kategorije i kaznenog djela kao najniže kategorije te klasifikacije.

U Međimurskoj županiji u razdoblju od 2010. do 2013. godine u ukupnom kriminalitetu najviše je zastupljen opći kriminalitet čiji udio iznosi 93,55 %, nadalje udio kriminaliteta droga u ukupnom kriminalitetu iznosi 4,66 % te udio organiziranog kriminaliteta u ukupnom 1,55 %. Udio gospodarskog kriminaliteta u ukupnom kriminalitetu iznosi 0,24 % što ga čini najmanje zastupljenom vrstom kriminaliteta (sl. 3).

Sl. 3. Struktura kriminaliteta u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine
Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

U promatranom razdoblju bilo je prijavljeno kaznenih djela iz ukupno 12 domena (tab. 5). To su redom kaznena djela protiv života i tijela koja čine 2,8 % ukupnog kriminaliteta, protiv osobne slobode 0,12 %, protiv spolne slobode 0,06 %, protiv zdravlja ljudi 4,66 %, protiv okoliša 1,61 %, protiv opće sigurnosti 0,61 %, protiv imovine 87,76 % , protiv gospodarstva 0,18 %, kaznena djela krivotvorenja 0,27 %, protiv službene dužnosti 0,06 %, protiv pravosuđa 0,03 % i protiv javnog reda 1,83 %. Za navedeno razdoblje u kriminološkom poimanju najčešće su bila prijavljena kaznena djela iz domene imovinskog kriminaliteta (krađe, teške krađe), nasilničkog kriminaliteta (KD protiv života i tijela, KD protiv javnog reda, KD razbojništva te razbojničke krađe) i kriminaliteta droga (KD protiv zdravlja ljudi).

Tab. 5. Kaznena djela prema domeni i učestalosti u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine

Domena kaznenih djela	Udio (%)	Najučestalija kaznena djela
protiv života i tijela	2,8	tjelesna ozljeda i teška tjelesna ozljeda
protiv osobne slobode	0,12	prijetnja
protiv spolne slobode	0,06	silovanje
protiv zdravlja ljudi	4,66	neovlaštena proizvodnja i promet drogama
protiv okoliša	1,61	protuzakoniti lov i ribolov
protiv opće sigurnosti	0,61	dovođenje u opasnost života i imovine opće opasnom radnjom ili sredstvom
protiv imovine	87,76	krađa, teška krađa, razbojništvo, razbojnička krađa
protiv gospodarstva	0,18	nedozvoljena trgovina
protiv krivotvorenja	0,27	krivotvorenje novca
protiv službene dužnosti	0,06	zlouporaba položaja i ovlasti
protiv pravosuđa	0,03	lažno prijavljivanje kaznenog djela
protiv javnog reda	1,83	prisila prema službenoj osobi, napad na službenu osobu, nedozvoljeno posjedovanje, izrada i nabavljanje oružja

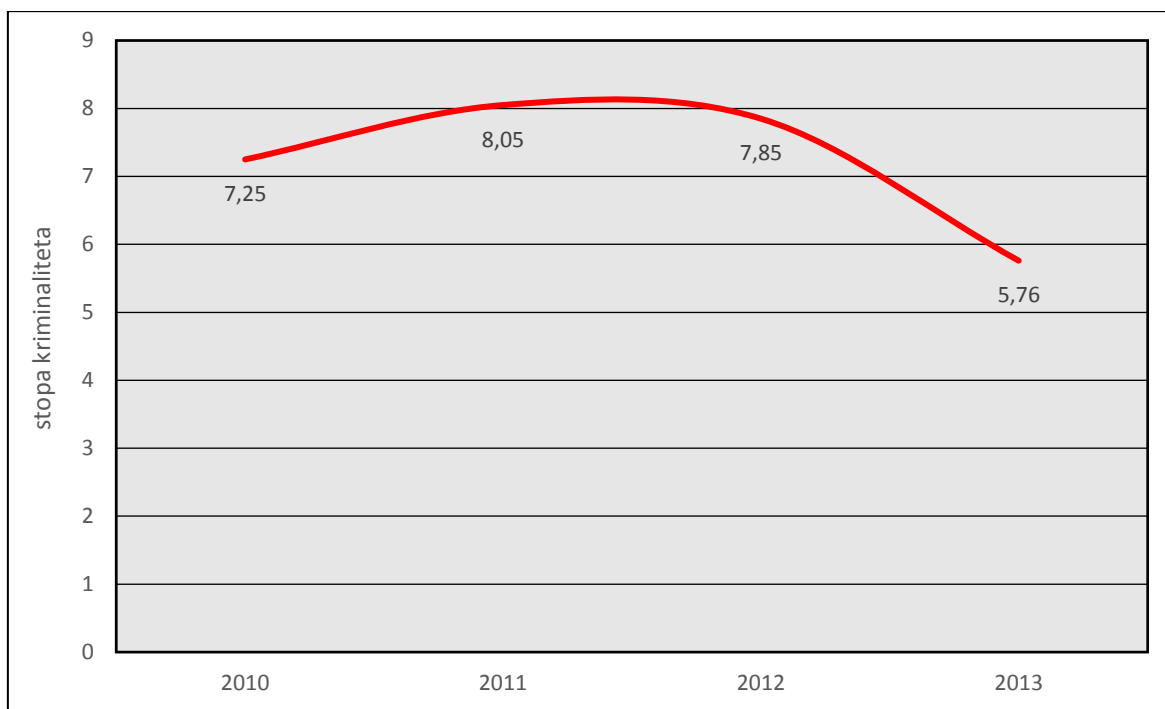
Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

Pod pojmom imovinski kriminalitet u kaznenopravnom smislu smatra se ukupnost kaznenih djela protiv imovine na određenom području kroz određeno vrijeme. Kaznena djela protiv imovine su: krađa, teška krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, prijevara i dr. Kada govorimo o imovinskom kriminalu s kriminološkog aspekta tada to nisu nužno kaznena djela protiv imovine. Takvi su slučajevi kazneno djelo dovođenje u opasnost života i imovine opće opasnom radnjom ili sredstvom i za koje se u kaznenopravnom smislu radi o kaznenom djelu protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa, dok je u kriminološkom smislu to kazneno djelo protiv imovine, te kazneno djelo razbojništva u kriminološkom smislu nije imovinski kriminal nego kriminalitet nasilja (Singer i dr., 2002).

Nasilje je prema jednom shvaćanju uporaba fizičke ili psihičke sile prema drugoj osobi čime se ugrožava ili neposredno povrjeđuje njezin život, zdravlje, tijelo, sigurnost, a prema drugom shvaćanju utjecaj na drugu osobu kojim se kod te osobe izaziva osjećaj straha, nesigurnosti i zavisnosti. Primjeri takvih kaznenih djela su sva ona koja su rezultat različitog pojavnog oblika nasilja. Pod kriminalitetom droga smatraju se kaznena djela protiv zdravlja ljudi od kojih je kazneno djelo neovlaštena proizvodnja i promet drogama najučestaliji pojavni oblik tog kriminaliteta (Derenčinović i Getoš, 2008).

4.4. Kretanje stopa kriminaliteta u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine

Stopa kriminaliteta na županijskoj razini za navedeno razdoblje je bila najveća 2011. godine kada je iznosila 8,05 KD na 1000 stanovnika, a najmanje 2013. godine kada je iznosila 5,76 KD na 1000 stanovnika. Porast stope kriminaliteta je bio zabilježen jedino 2011. godine te nakon toga se stopa kriminaliteta postepeno smanjuje do kraja 2013. godine (sl. 4).

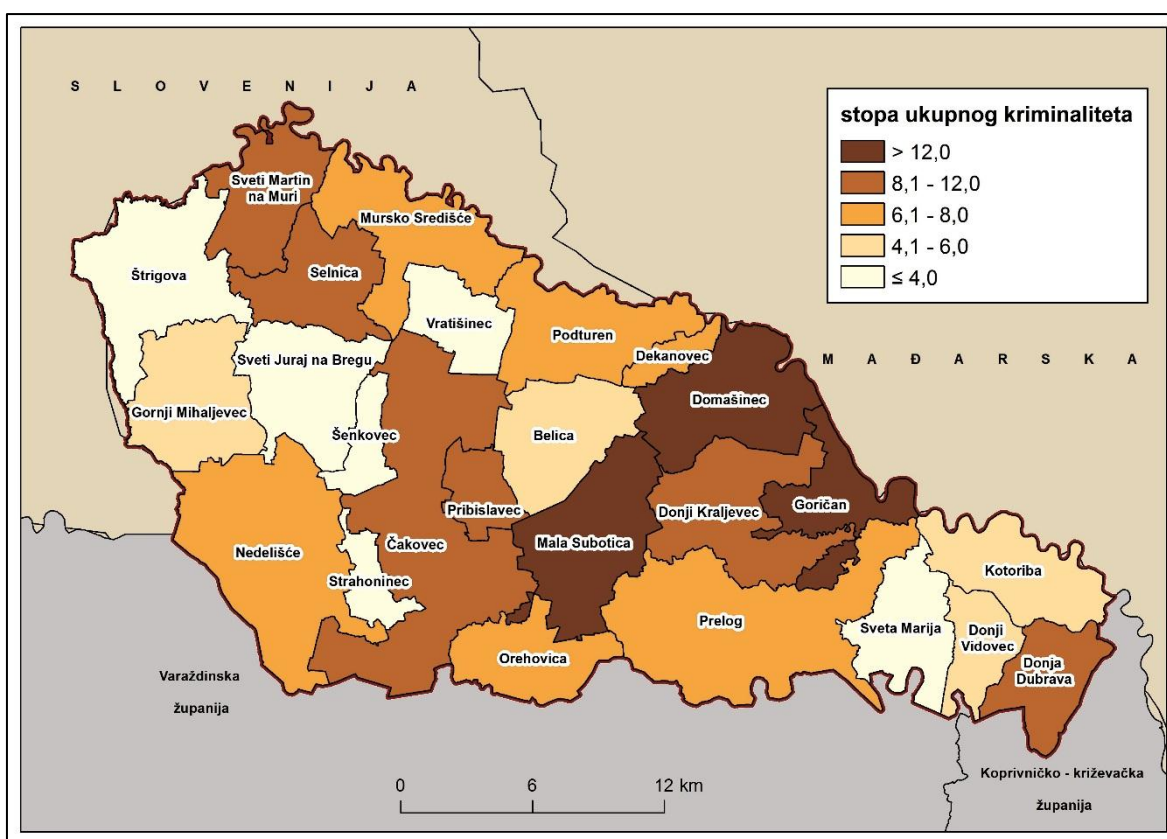
Sl. 4. Kretanje stope kriminaliteta u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

Zbog učestalosti i iznimne važnosti kaznena djela protiv života i tijela (tjelesna i teška tjelesna ozljeda), razbojništva i razbojničke krađe te protiv javnog reda bit će za potrebe daljnje analize klasificirane kao kaznena djela kriminaliteta nasilja. Kaznena djela krađa i teška krađa kao imovinski kriminalitet, a kazneno djelo neovlaštena proizvodnja i promet drogama kao kriminalitet droga.

4.4.1. Ukupni kriminalitet 2011. godine

Ukupni kriminalitet Međimurske županije koji uključuje sva kaznena djela iz uzorka je 2011. godine brojio 916 kaznena djela. Ukupna stopa kriminaliteta iznosila je 8,05, a prosječna stopa ukupnog kriminaliteta iznosila je 7,56. Najveću stopu kriminaliteta zabilježila je Općina Domašinec (23,10), a nju slijede općine Mala Subotica (13,57), Goričan (13,46), Sveti Martin na Muri (9,98), Grad Čakovec (9,85), općine Donja Dubrava (9,38), Pribislavec (8,93), Selnica (8,36) te Donji Kraljevec (8,16). Najmanju stopu kriminaliteta ima Općina Vratašinec (3,02). Kod općina Štrigova (3,25), Sveti Juraj na Bregu (3,34), Sveta Marija (3,45), Strahoninec (3,73) te Šenkovec (3,82) je također zabilježena niska stopa kriminaliteta (sl. 5).

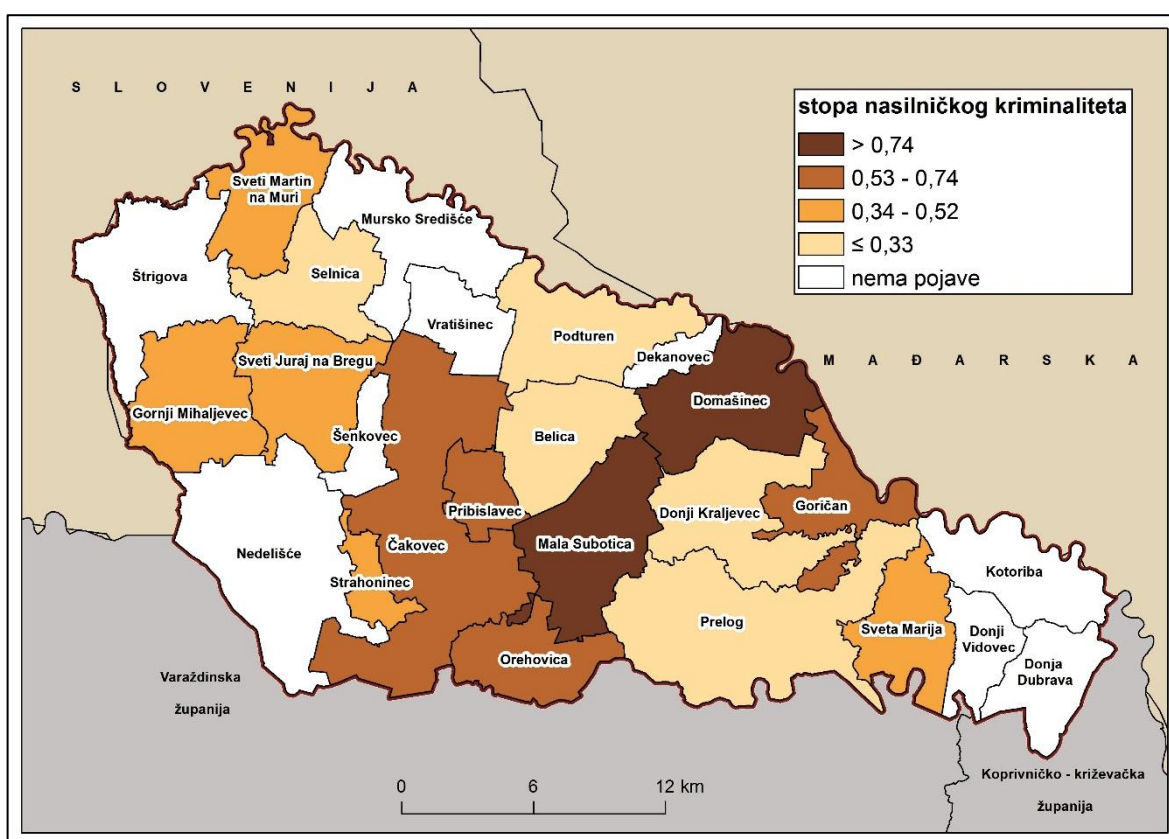

Sl. 5. Stope ukupnog kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

4.4.2. Nasilnički kriminalitet 2011. godine

Kaznena djela protiv života i tijela (tjelesna i teška tjelesna ozljeda), razbojništva i razbojničke krađe te protiv javnog reda zajednički čine nasilnički kriminalitet. Tako je 2011. godine prema uzorku i na osnovu tih kaznenih djela ukupna stopa nasilničkog kriminaliteta u Županiji iznosila 9,66, a prosječna stopa nasilničkog kriminaliteta 0,39. Najveću stopu imala je Općina Mala Subotica (1,83), a nju slijedi Općina Domašinec (1,78). Najmanju stopu nasilničkog kriminaliteta imaju općine Gornjeg Međimurja, te susjedne općine Grada Čakovca i Grada Preloga dok Grad Mursko Središće te općine Štrigova, Nedelišće, Šenkovec, Vratišinec, Dekanovec, Donji Vidovec, Donja Dubrava i Kotoriba nisu zabilježili kaznena djela u uzorku (sl. 6).

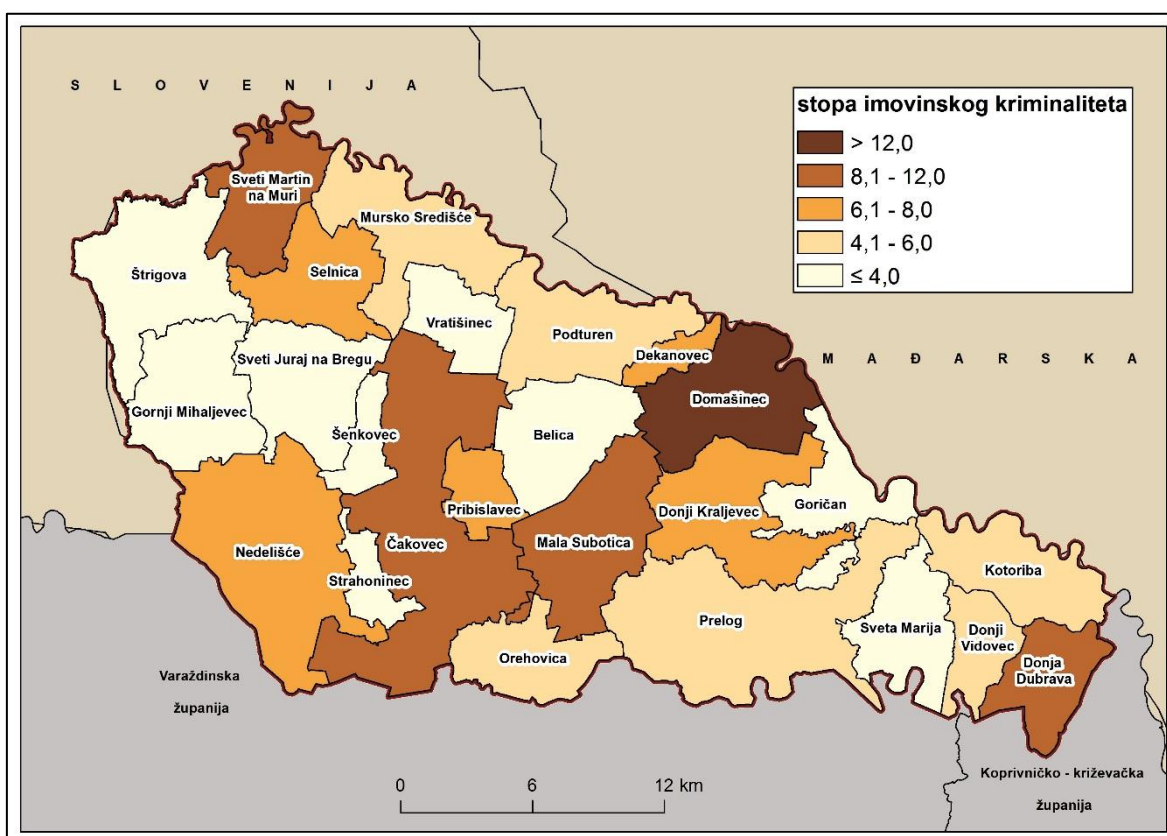

Sl. 6. Stopa nasilničkog kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

4.4.3. Imovinski kriminalitet 2011. godine

Kaznena djela krađa i teška krađa kaznena su djela imovinskog kriminaliteta. Na razini županije te godine je ukupna stopa imovinskog kriminaliteta iznosila 159,90, a prosječna je iznosila 6,20. Najveću stopu imovinskog kriminaliteta zabilježila je općina Domašinec (20,43), a relativno visoku stopu kriminaliteta imaju još općine Mala Subotica (11,01), Donja Dubrava (9,38), Sveti Martin na Muri (9,28) i Grad Čakovec (8,63). Srednje vrijednosti stopa imaju njihove susjedne općine i Gradovi. Najmanju stopu imovinskog kriminaliteta ima općina Gornji Mihaljevec (2,08), a relativno niske stope imaju još općine Goričan, Sveti Juraj na Bregu, Štrigova, Sveta Marija, Vratišinec, Strahoninec, Belica i Šenkovec (sl. 7).

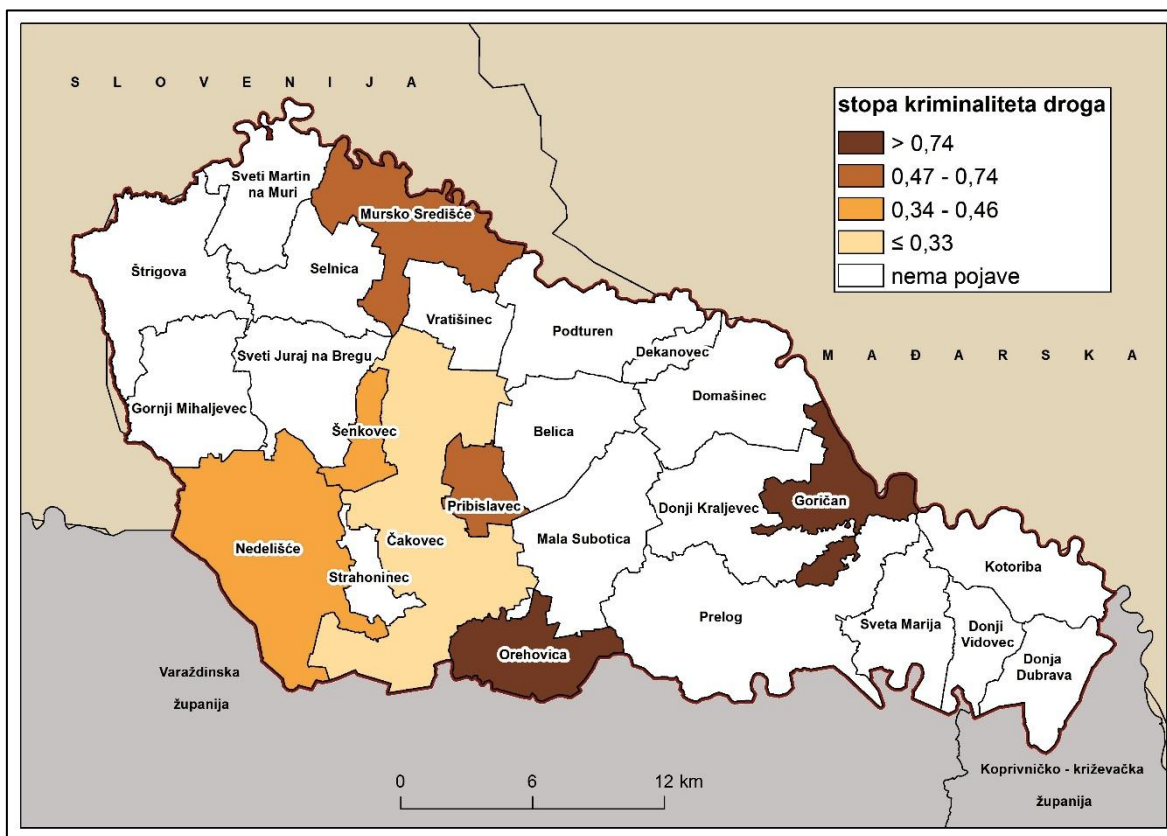

Sl. 7. Stopa imovinskog kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

4.4.4. Kriminalitet droga 2011. godine

Kriminalitet droga čine kaznena djela protiv zdravlja u ovom slučaju kazneno djelo neovlaštena proizvodnja i promet drogama. Na razini županije ukupna stopa kriminaliteta droga iznosi 12,56, a prosječna iznosi 0,50. Najveću stopu zabilježila je Općina Goričan (9,56), ali ta se visoka stopa objašnjava zbog blizine graničnog prijelaza i otkrivanja kaznenog dijela prilikom provođenja pregleda osoba i njihovih vozila inozemnih i domaćih automobilskih registracija od strane policijskih službenika. Nešto višu stopu od prosjeka županije imaju općine Orehovica (0,74) i Pribislavec (0,64). Ispod prosječne stope imaju Grad Čakovec (0,29) te njemu susjedne općine Nedelišće (0,33) i Šenkovec (0,34) te Grad Mursko Središće (0,47). Preostale općine i Grad Prelog te godine u uzorku nisu imale prijavljena kaznena djela iz domene kriminaliteta droga (sl. 8).

Sl. 8. Stopa kriminaliteta droga u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

Analizom broja prijavljenih i otkrivenih kaznenih djela utvrđena je polarizacija u prostoru. Neke općine i Gradove te naselja karakterizira velik broj počinjenih kaznenih djela, a neke mali broj počinjenih kaznenih djela.

U strukturi kriminaliteta prevladavaju kaznena djela koja su prema kriminalističkoj klasifikaciji iz domene općeg kriminaliteta, a prema domenama kaznenog zakona Republike Hrvatske najčešće počinjena kaznena djela su ona protiv imovine (krađa, teška krađa, razbojništvo i razbojnička krađa), protiv života i tijela (tjelesna i teška tjelesna ozljeda) te protiv javnog reda (prisila prema službenoj osobi, napad na službenu osobu te nedozvoljeno posjedovanje, izrada i nabavljanje oružja i eksplozivnih tvari).

Analizom stopa kriminaliteta utvrđena su rizična područja u blizini Grada Čakovca te Grada Preloga. U blizini Grada Čakovca veoma su rizična područja općine Pribislavec, Domašinec, Mala Subotica, Orehovica i Nedelišće, dok je u blizini Grada Preloga rizično područje općina Goričan.

5. GEOGRAFSKI ČIMBENICI I KRIMINALITET

Čimbenici karakteristika prostora, tj. okolišni i makroekonomski čimbenici su proizašli iz socijalnih i ekoloških kriminoloških teorija. Tim se čimbenicima nastoji otkriti kakvi su odnosi između stopa kriminaliteta s određenim prostornim jedinicama (regije, države, gradovi, naselja, susjedstva) prema kulturnim i demografskim obilježjima stanovnika koji u njima žive. Veće vrijednosti odabranih geografskih čimbenika povezuju se sa pojavom kriminaliteta u prostoru (Ellis i dr., 2009). Kako je prostor predmet interesa geografije onda ih slobodno možemo nazvati geografskim čimbenicima koji utječu na razvoj kriminaliteta u nekom prostoru. U ovom radu ti geografski čimbenici su podijeljeni u četiri podgrupe čimbenika.

Prvu podgrupu geografskih čimbenika čine oni čimbenici koji objašnjavaju vezu između prirodne osnove i društvenih uvjeta naseljenosti prostora te njihove povezanosti s kriminalitetom. Za potrebe diplomskog rada iz prve podgrupe čimbenika to se odnosi na veličinu naselja (broj stanovnika i njihov razmještaj u prostoru).

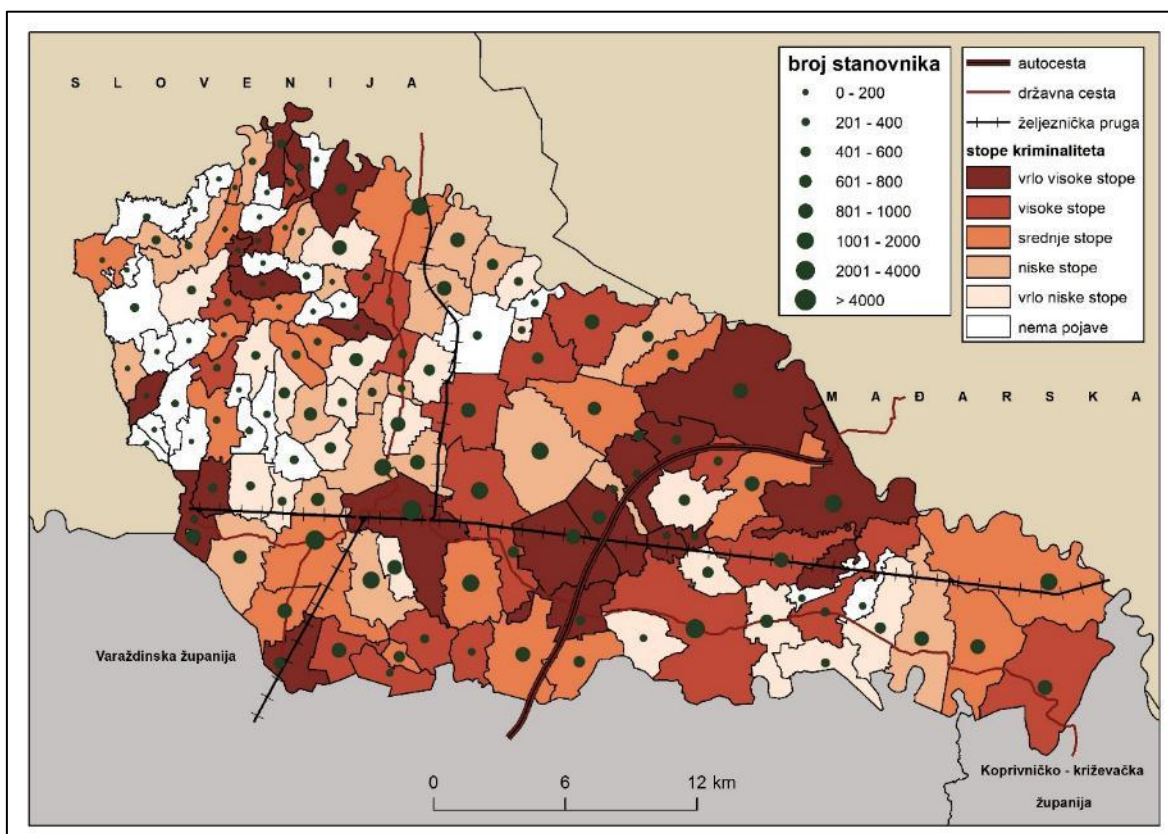
Drugu podgrupu geografskih čimbenika čine socio-demografska obilježja prostora. Socio-demografska obilježja uključuju dobnu i nacionalnu strukturu stanovništva te veličinu kućanstva prema broju članova. Za potrebe rada analizirat će se udio mladog stanovništva, udio najbrojnije nacionalne manjine i udio samačkih kućanstava u Međimurju na razini općina i Gradova.

Trećom podgrupom geografskih čimbenika analizirat će se socio-ekonomska obilježja prostora. Socio-ekonomska obilježja objasniti će se pomoću stope nezaposlenosti, obrazovne strukture stanovništva te indeksa razvijenosti na razini općina i Gradova. Na razini naselja analizirat će se sustav središnjih naselja.

Četvrtom podgrupom analizirat će se učestalost kaznenih djela za promatrano razdoblje prema dobu dana (broj počinjenih kaznenih djela danju i noću) te godišnjim dobima na razini općina i Gradova.

5.1. Broj i prostorni razmještaj stanovništva

Naseljenost Međimurske županije karakterizira zonalni razmještaj naselja, u dvije prostorno izdiferencirane zone naseljenosti gornje i donje Međimurje. Brežuljkasto gornje Međimurje specifično je po disperznoj naseljenosti, nešto manjem broju i manjoj veličini naselja, većoj prometnoj izoliranosti. Nizinsko, donje Međimurje, kraj u kojem dominiraju ratarska i stočarska proizvodnja, prevladavaju veća naselja koja su i bolje prometno povezana (Laci, 1979). Međimursku županiju u današnje vrijeme karakterizira prevlast manjih naselja do 1000 stanovnika kojih je prema popisu stanovništva iz 2011. godine bilo 101 te tako čine 77 % naselja u županiji, a njihova je dominacija vrlo izražena u gornjem Međimurju. Međimurje je specifično po broju i udjelu velikih sela odnosno naselja koja imaju više od 1000 stanovnika. Danas je takvih 30 naselja, no izuzmemo li gradove Čakovec (15147 stanovnika) i Prelog (4324) onda ima 28 takvih naselja od kojih najviše stanovnika ima Nedelišće koje ima 4320 stanovnika (sl. 9).

Sl. 9. Odnos veličine naselja i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu, po naseljima, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

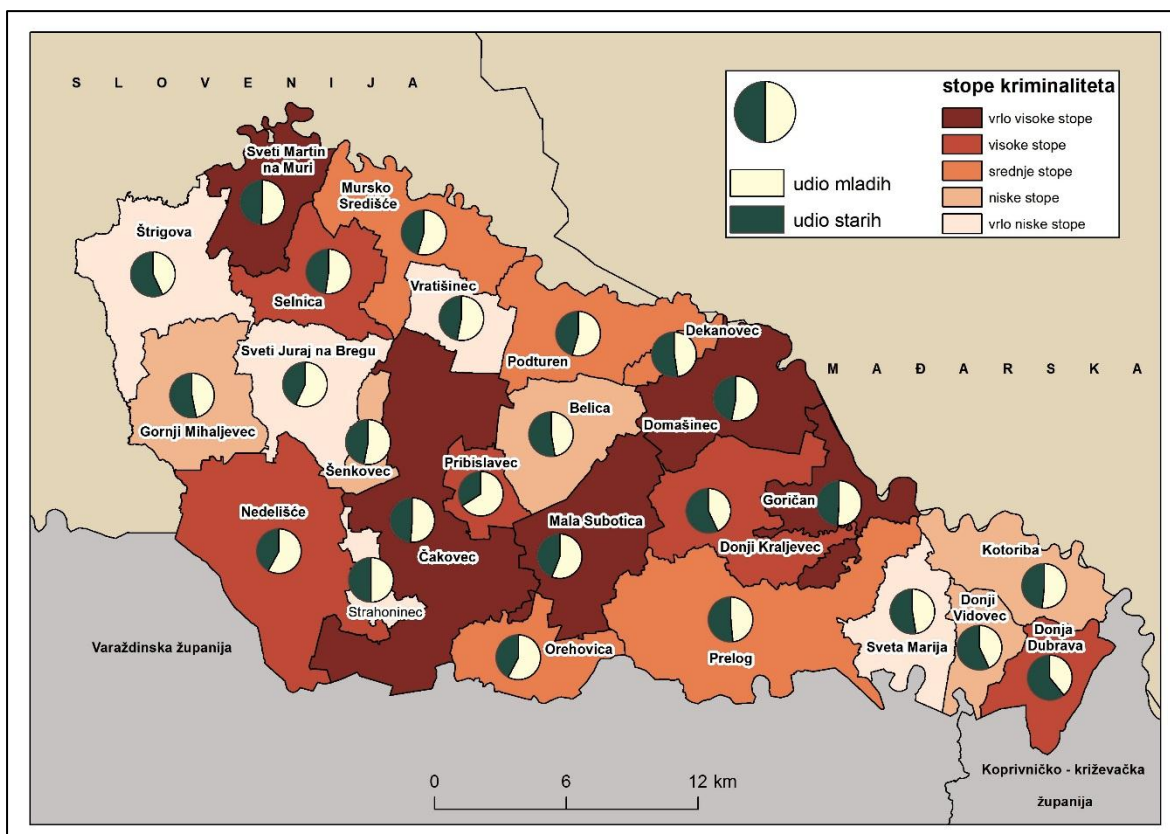
Vrlo visoke i visoke stope kriminaliteta karakteristika su 31 naselja koja imaju manje od 1000 stanovnika, no također i 11 naselja sa više od 1000 stanovnika imaju takva obilježja. Manja naselja imaju veće stope kriminaliteta zbog malog broja stanovnika te velikog broja počinjenih kaznenih djela, dok veća naselja imaju veće stope zbog većeg broja počinjenih kaznenih djela i većeg broja potencijalnih žrtava koje žive u tim naseljima. Na razvoj kriminaliteta u naseljima utječu obilježja prostora i karakteristike stanovništva koje živi tamo.

5.2. Socio - demografska obilježja prostora

5.2.1. Dobna struktura

Za očitovanje mladosti, zrelosti ili starosti neke populacije po tzv. velikim dobnim skupinama: mlada 0 – 19, zrela 20 – 59 te stara 60 i više određuje se dob stanovništva kao statistička kategorija (Nejašmić, 2005). U Međimurju prema dobnjoj strukturi stanovništva prevladava zrelo stanovništvo koje čini 56 % ukupnog stanovništva Međimurske županije, zatim slijedi udio mladog stanovništva koje čini 23 %, a najmanji udio čini staro stanovništvo s 21 %. U gradovima Čakovcu i Murskom Središću te redom prema udjelima mladog stanovništva u općinama Pribislavec, Orehovica, Mala Subotica, Nedelišće, Domašinec, Podturen, Kotoriba, Goričan, Sveti Juraj na Bregu, Šenkovec i Selnica udio mladog veći od udjela starog stanovništva. Od tih jedinica lokalne samouprave jedino Grad Čakovec i općine Sveti Juraj na Bregu, Šenkovec i Selnica imaju manji udio mladog stanovništva od 23 % koliko on iznosi na razini Županije (sl. 10).

Odnos mladog stanovništva te vrlo visokih, visokih i srednjih stopa kriminaliteta na primjeru Grada Čakovca i općina Pribislavec, Orehovica, Mala Subotica, Nedelišće, Domašinec, Podturen, Kotoriba i Goričan ukazuje na to da dobnja struktura stanovništva utječe određenim stupnjem na razvoj kriminaliteta. Tamo gdje je veći udio starog stanovništva od mlađeg te gdje su prisutne niske vrijednosti stopa kriminaliteta dobnja struktura nema prevelik utjecaj na razvoj kriminaliteta.

Sl. 10. Odnos dobne strukture i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

5.2.2. Nacionalna struktura

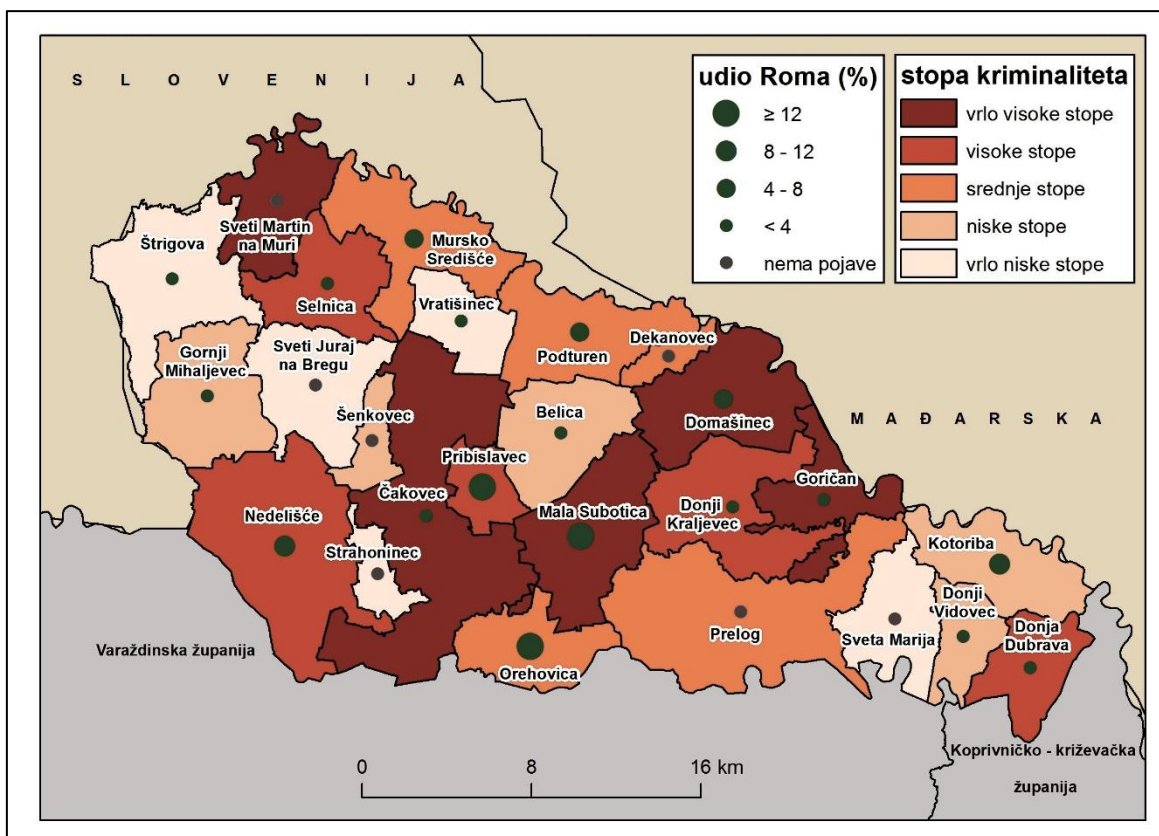
Što se tiče nacionalnog sastava Međimurske županije on je homogen jer više od 90 % stanovništva čini jedna etnička skupina, a to su Hrvati sa 93,80 %. Druga po redu najveća etnička skupina su Romi koji prema popisu čine 4,49 % stanovništva u Županiji. Tu treba naglasiti da su to oni koji su se samo kod popisa stanovništva tako izjasnili, stvaran broj pa tako i udio je veći (Šlezak, 2010). Ostale narodnosne skupine čine manje od 1 % i nisu relevantne za istraživanje odnosa etničke heterogenosti i kriminaliteta (tab. 6).

Tab. 6. Nacionalni sastav stanovništva Međimurske županije 2011. godine

Narodnost	Udio (%)	Narodnost	Udio (%)
Hrvati	93,80	Slovaci	0,01
Albanci	0,18	Slovenci	0,45
Austrijanci	0,01	Srbi	0,22
Bošnjaci	0,04	Talijani	0,01
Bugari	0,00	Turci	0,01
Crnogorci	0,02	Ukrajinci	0,03
Česi	0,02	Vlasi	0,00
Mađari	0,06	Židovi	0,01
Makedonci	0,02	Ostali	0,09
Nijemci	0,04	Regionalna pripadnost	0,11
Poljaci	0,01	Izjasnili se u smislu vjerske pripadnosti	0,03
Romi	4,49	Neraspoređeno	0,00
Rumunji	0,00	Ne izjašnjavaju se	0,11
Rusi	0,12	Nepoznato	0,13
Rusini	0,00	Ukupno	100,00

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

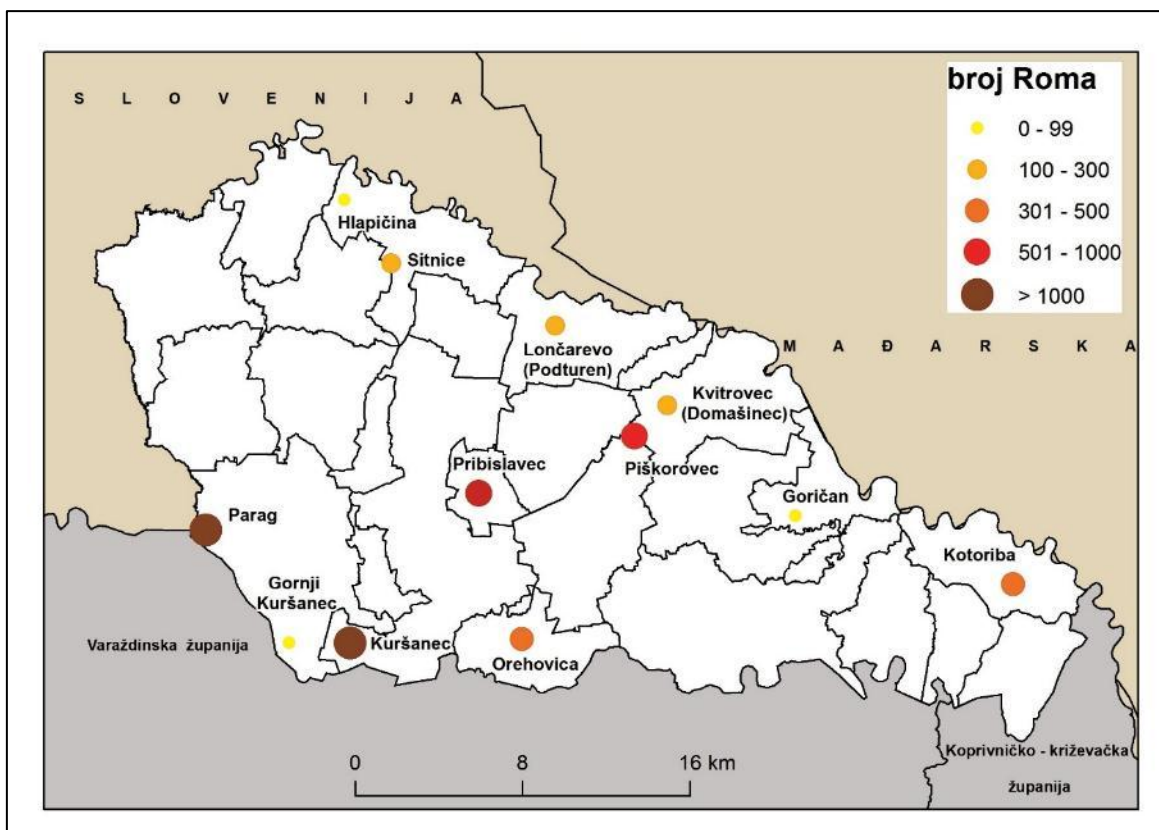
Romi žive na području gradova Čakovca i Murskog Središća te u još 16 međimurskih općina. U Gradu Prelogu te općinama Dekanovec, Sveti Juraj na Bregu, Sveta Marija, Sveti Martin na Muri, Strahoninec i Šenkovec nema pripadnika romske nacionalne manjine. Najveći udio pripadnika romske nacionalne manjine živi u Općini Pribislavec (19,39 %). Značajan udio Roma živi još u općinama Orehovica (18,29 %), Mala Subotica (12,73 %), Nedelišće (10,35 %), Kotoriba (9,93 %) Podturen (5,78 %), Gradu Mursko Središće (4,52 %) te Općini Domašinec (4,44 %) dok najmanji udio Roma živi u Gradu Čakovcu (3,83 %). Grad Čakovec te općine Domašinec, Goričan, Mala Subotica, Nedelišće, Pribislavec i Podturen imaju vrlo visoke, visoke i srednje stope kriminaliteta, a kod njih u značajnom udjelu žive i pripadnici romske nacionalne manjine te ih karakterizira izrazita etnička heterogenost koja objašnjava utjecaj na razvoj kriminaliteta (sl. 11).

Sl. 11. Odnos udjela Roma i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

U Međimurskoj županiji postoje 12 naselja u kojima pretežno žive pripadnici romske nacionalne manjine. Najveći broj Roma živi u naseljima Kuršanec (1134) i Parag (1182). Značajan broj Roma živi još u Pribislavcu 800 prema podacima općine, a 608 prema popisu iz 2011. godine, u naselju Piškorovec (672), Orehovici 624 prema podacima općine, a prema popisu iz 2011. godine njih 491 (sl. 12). Od izdvojenih naselja u kojima žive pripadnici romske nacionalne manjine vrlo visoke stope kriminaliteta 2011. godine imali su Domašinec, Goričan, Gornji Kuršanec i Hlapičina. Visoke stope imala su naselja: Kuršanec, Pribislavec, Podturen i Piškorovec. Srednje stope imala su naselja: Kotoriba, Mursko Središće, Orehovica, a Parag je imao vrlo nisku stopu kriminaliteta. Kako ta manja izdvojena naselja predstavljaju podsustav u sustavu većeg naselja razvoj kriminaliteta u njima posljedica je međusobne interakcije i migriranja između tih dvaju sustava.

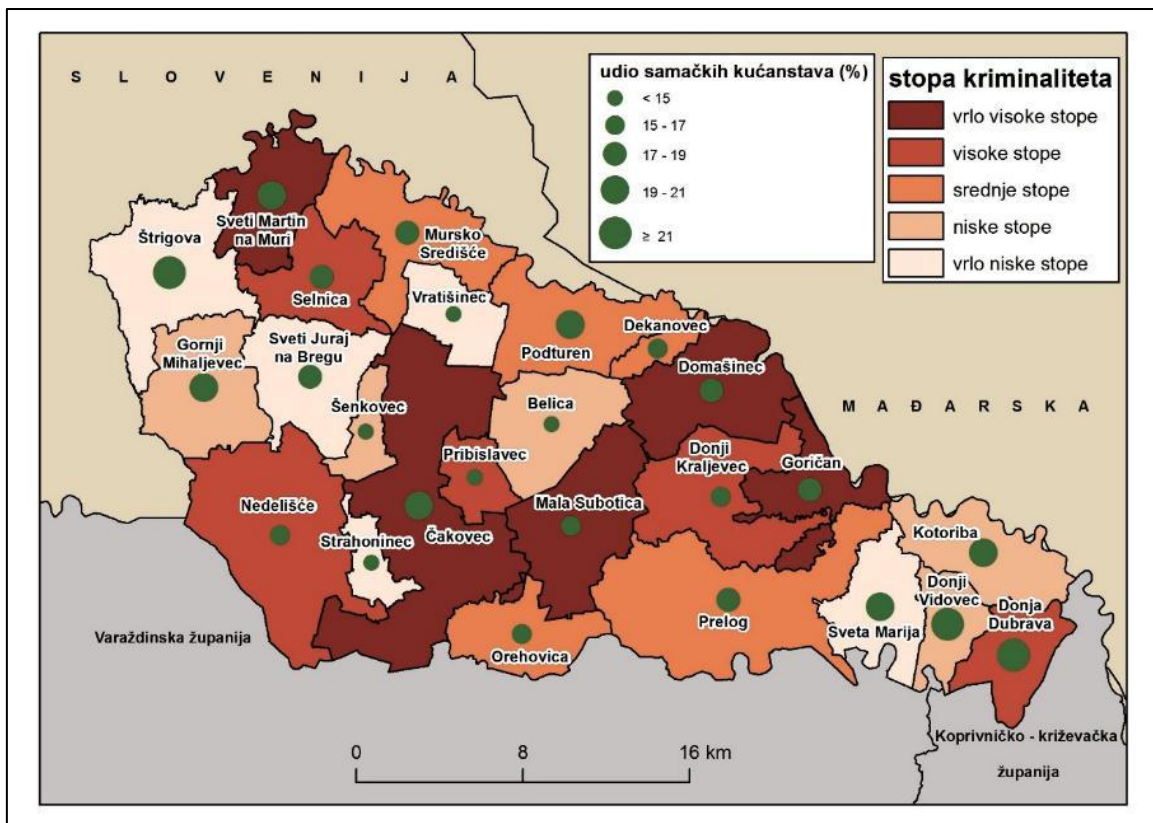
Sl. 12. Broj Roma u izdvojenim naseljima Međimurske županije 2011. godine

Izvor: Atlas romskih naselja Međimurske županije, 2014

5.2.3. Samačka kućanstva

Skup osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše dio svojih prihoda nazivamo kućanstvom (Nejašmić, 2005). U popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, kućanstva se dijele na obiteljska i neobiteljska. Obiteljska su kategorizirana od 2 do 11 i više članova. Neobiteljska kućanstva su kategorizirana u višečlana i samačka kućanstva. U Međimurskoj županiji 2011. godine ukupno je popisano 35151 kućanstvo. Prevladavaju višečlana kućanstva (obiteljska i neobiteljska višečlana kućanstva) s 87 % u ukupnom broju kućanstava u Županiji dok samačka kućanstva (neobiteljska kućanstva) čine 13 % ukupnih kućanstava. Najveći udio samačkih kućanstava se nalazi na području općina Donji Vidovec (27,13 %), Donja Dubrava (25,67 %), Štrigove (24,87 %). Na području općina Belica (13,2 %), Šenkovec (13,8 %), te Strahoninec i Pribislavec (14,1 %) nalazi se najmanji udio samačkih kućanstava (sl. 13). Samačka kućanstva su ranjivija i pogodna meta počiniteljima kaznenih djela (Bennett i Dixon, 2006).

Odnos vrlo visokih i visokih stopa kriminaliteta te većeg udjela samačkih kućanstava najviše dolazi do izražaja u općinama Sveti Martin na Muri i Selnici, no u ostalim općinama Gornjeg Međimurja stope kriminaliteta su niske i vrlo niske zato taj čimbenik nema toliki utjecaj na razvoj kriminaliteta.

Sl. 13. Odnos samačkih kućanstava i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Privatna kućanstva prema tipu i broju članova, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

5.3. Socio-ekonomska obilježja prostora

5.3.1. Obrazovna struktura

Obrazovna struktura stanovništva važan je pokazatelj opće razvijenosti nekog područja, ali i osposobljenosti stanovništva za prihvaćanje novih gospodarskih, tehnoloških i društvenih izazova. Danas je obrazovanje jedan od ključnih resursa za napredak svake države (Vuk i Slunjski, 2004). Razvojni potencijal određenog prostora ovisi u velikoj mjeri o njegovu ljudskom kapitalu, odnosno razini obrazovanosti njegove populacije (Spevec, 2011).

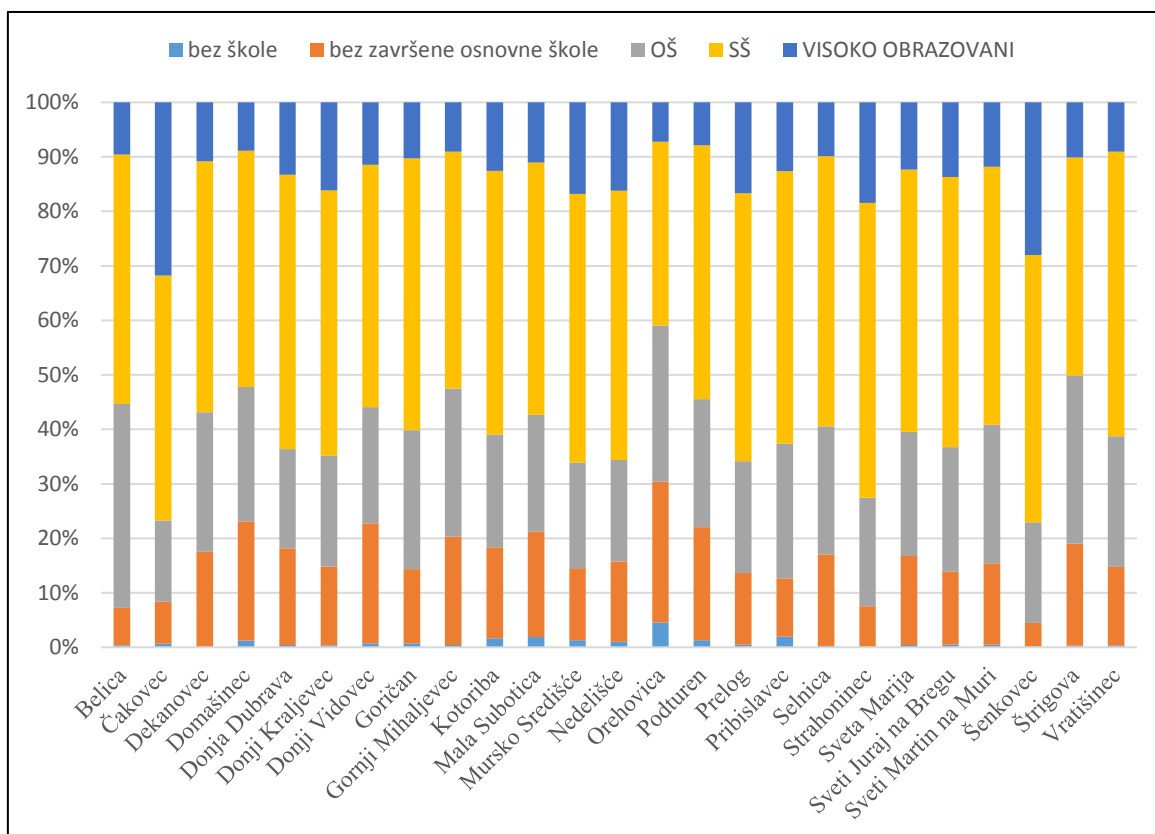
U Međimurju prema Popisu stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine bez škole je 1 % ukupnog stanovništva Županije, nezavršenu osnovnu školu ima 15 % stanovništva, a završenu osnovnu školu ima 23 % stanovništva. U obrazovnoj strukturi Županije najveći je udio onih koji su završili srednju školu, a takvih je 47 %, dok je udio visokoobrazovanih 14 %.

Najveći udio stanovnika bez škole imale su općine Orehovica (4,53 %), Pribislavec (1,95 %), Mala Subotica (1,88 %), Kotoriba (1,66 %), Podturen (1,32 %), Grad Mursko Središće (1,28 %) te općine Domašinec (1,25 %) i Nedelišće (1 %).

Najveći udio bez završene osnovne škole imaju općine Orehovica (25,87 %), Donji Vidovec (22,02 %), Domašinec (21,82 %), Podturen (20,73 %). Značajno veći udio stanovništva bez završene osnovne škole od županijskog prosjeka imaju još pojedine općine gornjeg (Gornji Mihaljevec, Štrigova, Selnica) i donjeg Međimurja (Mala Subotica, Donja Dubrava, Kotoriba, Sveta Marija).

Najviše stanovnika sa završenom srednjom školom imale su općine Strahoninec (54,12 %), Vratišinec (52,23 %), Donja Dubrava (50,34 %) i Pribislavec (50 %). Veći udio stanovništva sa završenom srednjom školom od županijskog prosjeka još su imale općine Goričan, Selnica, Sveti Juraj na Bregu, Nedelišće, Šenkovec, Donji Kraljevec, Kotoriba, Sveta Marija, Sveti Martin na Muri te Gradovi Mursko Središće i Prelog, a najmanji općina Orehovica (33,76 %). Najveći udio visokoobrazovanih ima Grad Čakovec (31,77 %), a slijede ga susjedne općine Šenkovec (28 %) i Strahoninec (18,45 %).

Značajni udio visokoobrazovanih veći od županijskog prosjeka imaju još Grad Mursko Središće (16,8 %), Grad Prelog (16,7 %) te općine Donji Kraljevec, Nedelišće i Sveti Juraj na Bregu. Općina Orehovica s 7,21 % i općina Podturen s 7,86 % imaju najmanji udio visokoobrazovanih (sl. 14).

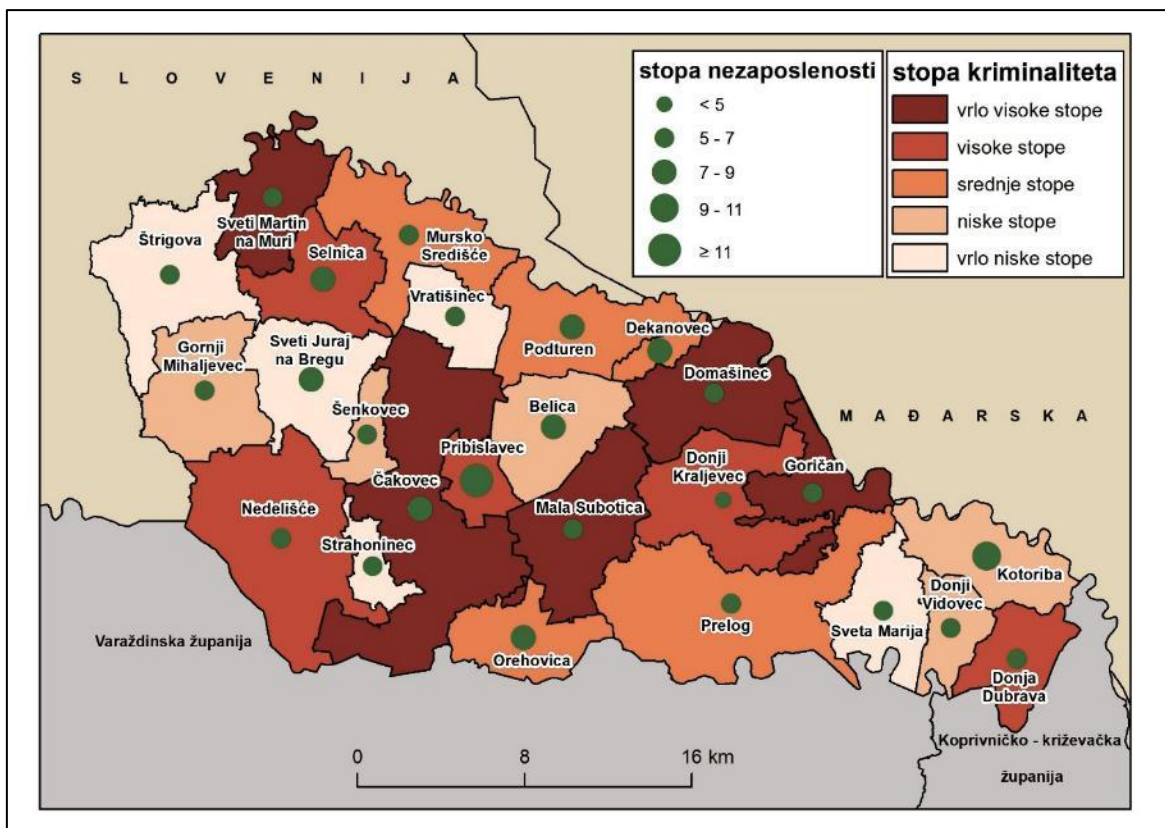
Sl. 14. Obrazovna struktura stanovništva Gradova/općina Međimurske županije 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

Općine sa nepovoljnom obrazovnom strukturom imaju vrlo visoke i visoke stope kriminaliteta. Nepovoljna obrazovna struktura u pojedinim općinama povezana je s romskom populacijom. U Međimurskoj županiji velik broj nepismenih osoba koje nisu nikad pohađale neki oblik školovanja još uvijek čini znatan dio romske populacije. U posljednje vrijeme zamjećuje se znatnije pohađanje i uspješnije završavanje osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja (Šlezak, 2010).

5.3.2. Stopa nezaposlenosti

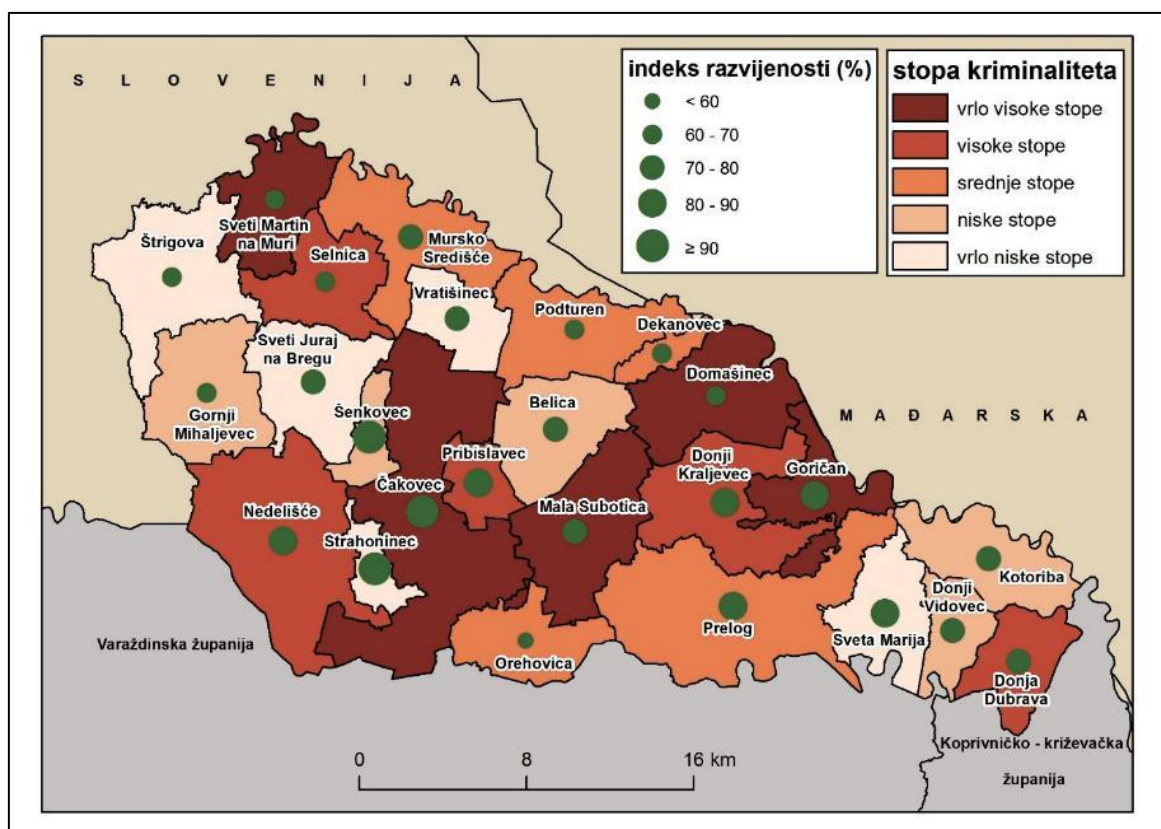
Stopa nezaposlenosti se računa kao broj nezaposlenih osoba podijeljen s ukupnim brojem radno sposobnog stanovništva (radno sposobnim stanovništvom se smatraju osobe između 16 i 65 godina). Nezaposlene osobe su one koje su bile zaposlene u određenom razdoblju, ali sad više nisu i one koje po prvi put traže zaposlenje (Nejašmić, 2005). Prosječna stopa nezaposlenosti u Međimurskoj županiji je iznosila 6,90 %. Najveću stopu nezaposlenosti imala je Općina Pribislavec (12,41 %), a značajno visoku stopu nezaposlenosti imale su još općine Kotoriba (9,03 %) i Orehovica (8,51 %). Prema popisu stanovništva 2011. godine nešto veću stopu nezaposlenosti od prosjeka Županije imali su Grad Mursko Središće (6,95 %) i Grad Čakovec (7,28 %). Općine Donji Kraljevec s 4,60 % i Gornji Mihaljevec s 4,86 % su tada zabilježile najmanju stopu nezaposlenosti. Odnos vrlo visokih i visokih stopa kriminaliteta i visokih stopa nezaposlenosti značajan je za općine Pribislavec, Podturen i Orehovicu. U tim općinama živi romska populacija koju karakterizira i niski stupanj obrazovanja. Zbog toga je velik broj njih i nezaposlen jer nemaju stečene kvalifikacije za obavljanje određenih poslova.

Sl. 15. Odnos stope nezaposlenosti i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutnoj aktivnosti, starosti i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

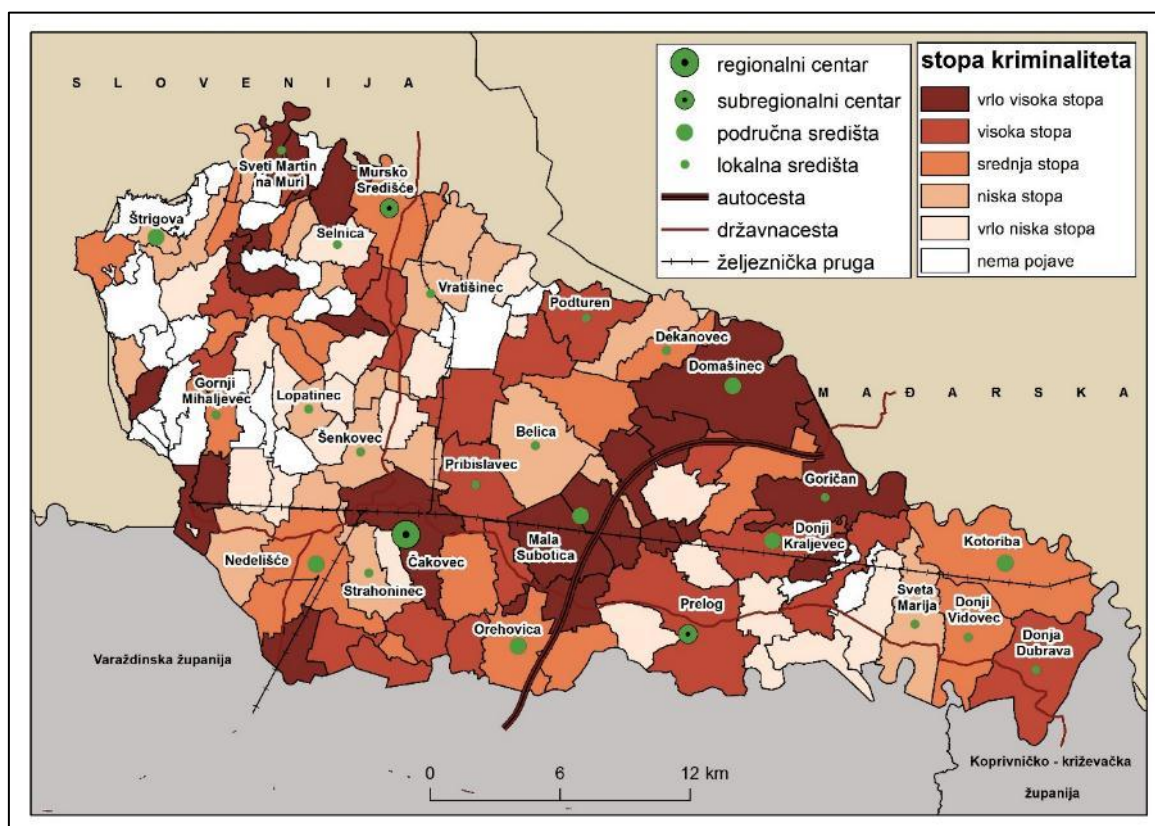
5.3.3. Indeks razvijenosti i sustav središnjih naselja

Indeks razvijenosti je složeni pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti više društveno-gospodarskih pokazatelja. Indeks razvijenosti koji se koristio do 2017. godine računao se kao ponderirani prosjek pet društveno-gospodarskih pokazatelja: stope nezaposlenosti, dohodka po stanovniku, proračunskog prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, općeg kretanja stanovništva i stope obrazovanosti. Međimurska županija je 2010. godine bila svrstana u II. skupinu, a upravni gradovi i općine bili su svrstani u II., III. i IV. skupinu. Najrazvijeniji je bio Grad Čakovec te njemu susjedne općine Šenkovec i Strahoninec, a najslabije razvijene općine Orehovica, Štrigova i Podturen (sl. 16). Odnos između indeksa razvijenosti i stopa kriminaliteta gradova i općina ovisi o vrijednostima društveno-gospodarskih pokazatelja na temelju kojeg se izračunavaju njegove vrijednosti. Niske vrijednosti indeksa razvijenosti povezane su sa niskim vrijednostima pokazatelja stope obrazovanosti i visokim stopama nezaposlenosti koje se povezuju sa razvojem kriminaliteta.

Sl. 16. Odnos indeksa razvijenosti JLS i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, 2010.

Sustav središnjih naselja određen je funkcijama kojima pojedino naselje opskrbljuje ostala naselja u svojoj okolici. Grad Čakovec regionalni je centar Međimurske županije te ima najviši stupanj centraliteta. Ostali kriteriji za IV. stupanj su: županijski sud, sveučilište, klinika, FINA i trgovački centar. Kriteriji prema kojima su određena naselja III. stupnja centraliteta su: gradsko središte, općinski sud, više srednjih ili viša škola, opća bolnica, osiguravajuće društvo i supermarket. Takva naselja, odnosno manja regionalna središta su Prelog i Mursko Središće. Kriteriji prema kojima su određena naselja II. stupnja centraliteta su: općinsko središte, osnovna škola, dom zdravlja, banka, pošta i specijalizirane trgovine. Prema tome, područna središta su: Štrigova, Nedelišće, Orehovica, Mala Subotica, Domašinec, Donji Kraljevec i Kotoriba. Kriteriji prema kojima su određena naselja I. stupnja centraliteta su: mjesni odbor, osnovna škola, ambulanta, ljekarna, bankomat i prodavaonica mješovitom robom. Lokalna središta su: Sveti Martin na Muri, Selnica, Gornji Mihaljevec, Lopatinec, Vratišinec, Podturen, Goričan i Donja Dubrava. Ostala manja lokalna središta Šenkovec, Strahoninec, Dekanovec, Pribislavec, Belica, Donji Vidovec i Sveta Marija karakterizira mali broj središnjih funkcija i uža zona utjecaja, odnosno njihove zone utjecaja su asimilirane u zonu utjecaja Čakovca, Domašince, Kotoribe i Donje Dubrave (sl. 17).

Sl. 17. Odnos sustava središnjih naselja i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
Izvor: Međimurska županija, 2015.

Sustav središnjih naselja u Međimurskoj županiji vrlo je razvijen, a na današnji prostorni razmještaj središnjih centara i njihovo značenje u suvremenom utjecali su mnogi faktori poput reljefa, gustoće naseljenosti, povijesni razvoj, autohtoni gospodarski izvori, životni standard, promet, industrijalizacija i urbanizacija (Laci, 1979). Odnos središnjih naselja i stopa kriminaliteta ovisi o njihovom prostornom razmještaju, koncentraciji osoba, stupnja urbaniziranosti i raznovrsnošću usluga koje tada djeluju kao privlačne ili odbojne sile za počinitelje kaznenih djela.

5.4. Sezonalnost i vrijeme počinjenja kaznenih djela

U razdoblju od 2010. do 2013. godine u Međimurju je najviše kaznenih djela bilo počinjeno tijekom ljeta, a najmanje tijekom proljeća. Tijekom svih istraživanih godina najviše se kaznenih djela dogodilo u noćnim satima (tab. 7). Na razvoj kriminaliteta u Međimurju utječe i vremenska komponenta koja proizlazi iz pogodnih prilika i situacija za počinjenje kaznenih djela u nekom području.

Tab. 7. Broj počinjenih kaznenih djela prema godišnjem dobu i dobu dana od 2010. do 2013. godine

Godišnje doba	GODINA			
	2010.	2011.	2012.	2013.
Zima	168	230	213	169
Proljeće	164	198	241	173
Ljeto	267	262	248	170
Jesen	227	226	189	140
Doba dana	GODINA			
	2010.	2011.	2012.	2013.
Nepoznato	271	279	295	181
Dan	210	270	248	195
Noć	345	367	348	276

Izvor: autor prema podacima PU Međimurske, 2019.

5.5. Odnos kriminaliteta i socio-demografskih čimbenika

U Međimurskoj županiji od socio-demografskih čimbenika povezanih s najvišim stopama kriminaliteta ističu se veliki udjeli mladog stanovništva, velik udio romske populacije te u pojedinim slučajevima i velik udio samačkih kućanstava. Najizraženiji odnos socio-demografskih geografskih čimbenika gledajući dobnu i nacionalnu strukturu prisutan je kod općine Mala Subotica, a još je taj odnos izražen kod općina Domašinec, Pribislavec, Nedelišće, Orehovice i Grada Čakovca. Najizraženiji odnos udjela samačkih kućanstava prisutan je kod općina Podturen i Sveti Martin na Muri (tab. 8).

Tab. 8. Odnos stopa kriminaliteta i socio-demografskih čimbenika u odabranim Gradovima i općinama Međimurske županije

Općina/Grad	stopa kriminaliteta	udio mladih	udio Roma	udio samačkih kućanstava
Čakovec	vrlo visoka	srednji	veliki	veliki
Domašinec	vrlo visoka	veoma veliki	veliki	srednji
Goričan	vrlo visoka	veliki	srednji	srednji
Mala Subotica	vrlo visoka	veoma veliki	veoma veliki	mali
Nedelišće	visoka	veoma veliki	veoma veliki	mali
Pribislavec	visoka	veoma veliki	veoma veliki	veoma mali
Podturen	srednja	veliki	veliki	veoma veliki
Orehovica	srednja	veoma veliki	veoma veliki	mali
Sveti Martin na Muri	vrlo visoka	mali	nema	veliki

Izvor: autor, 2019.

5.6. Odnos kriminaliteta i socio-ekonomskih čimbenika

Što se tiče socio-ekonomskih čimbenika povezanih s najvišim stopama kriminaliteta ističu se obrazovna struktura, stopa nezaposlenosti i stupanj razvijenosti jedinica lokalne samouprave. Odnos obrazovne strukture i kriminaliteta dolazi do izražaja kod općina Domašinec, Mala Subotica, Orehovice i Podturen. Obrazovanjem se stječu određene vještine i kvalifikacije što kasnije omogućava lakše zapošljavanje. Niski stupanj obrazovanja kod stanovništva utječe na teži pronalazak posla. Visoke stope nezaposlenosti su povezane s velikim udjelom osoba s niskim stupnjem obrazovanja. Vrlo visoka stopa nezaposlenosti je karakteristika općina Podturen, Orehovice i Pribislavec. Niski indeks razvijenosti usko je povezan s nepovoljnom obrazovnom strukturom i visokom stopom nezaposlenosti pa je tada njegov rezultat posljedica kombinacije tih dvaju pokazatelja, no na razini općina njegov odnos ne dolazi do izražaja u većini slučajeva (tab. 9).

Tab. 9. Odnos stopa kriminaliteta i socio-ekonomskih čimbenika u odabranim Gradovima i općinama Međimurske županije

Općina/Grad	stopa kriminaliteta	udio s nezavršenom školom	stopa nezaposlenosti	indeks razvijenosti
Čakovec	vrlo visoka	veoma mali	visoka	veoma veliki
Domašinec	vrlo visoka	veoma veliki	veoma niska	veoma mali
Mala Subotica	vrlo visoka	veliki	srednja	mali
Orehovica	srednja	veoma veliki	veoma visoka	veoma mali
Podturen	srednja	veoma veliki	veoma visoka	veoma mali
Pribislavec	visoka	veoma mali	veoma visoka	veliki

Izvor: autor, 2019.

6. REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnova za bolje razumijevanje uzročnih procesa i odnosa u prostoru koji utječu na razvoj kriminaliteta i njegovo širenje te sukladno tome kao osnova za učinkovitiju borbu protiv razvoja kriminaliteta u budućnosti, radi osiguranja većeg stupnja sigurnosti stanovnika, kvalitetnijeg života i gospodarskog razvoja u budućnosti.

6.1. Ispitanici

Anketnim istraživanjem bio je obuhvaćen ukupno 251 ispitanik. Od toga broja, veći udio (51 %) čine žene, dok manji udio (49 %) čine muškarci. Prema dobnoj strukturi najveći broj ispitanika pripada zreloj dobnoj skupini stanovništva (88,8 %), mlađoj dobnoj skupini pripada udio od 8 % stanovnika, a najmanji udio ispitanika prema dobnoj strukturi čine stari s 3,2 % u uzorku, što nije začuđujuće s obzirom na to da društvene mreže najmanje koriste ljudi starije životne dobi (tab. 10).

Prema obrazovnoj strukturi ispitanih najveći udio čine oni sa završenim sekundarnim obrazovanjem odnosno srednjom školom 57%. Nakon njih po udjelu slijedi visokoobrazovano stanovništvo od kojih 22,7 % njih ima završenu višu školu ili preddiplomski studij, udio stanovništva sa završenim fakultetom/diplomskim studijem iznosi 18,3 %, a udio sa završenim doktorskim studijem iznosi 1,2 %. Najmanji udio čine oni koji su završili samo osnovnu školu 0,8 %.

Struktura anketiranih prema trenutnom statusu zaposlenosti ukazuje na izrazito visok udio zaposlenog stanovništva od čak 70,5 %. Po udjelu zatim slijede učenici/studenti koji čine 21,9 %, dok najmanje udjele ispitanika čini nezaposleno stanovništvo 4 % te umirovljenici 3,6 %.

Prema tipu jedinica lokalne samouprave 59 % ispitanika živi u općinama, a 41 % dolazi iz Grada kao administrativne jedinice. U strukturi ispitanih prema duljini boravka u Međimurskoj županiji najveći udio čine oni koji tu žive više od 15 godina, zatim slijede oni koji žive na ovim prostorima 5 – 15 godina (2 %), a oni koji žive na području Županije manje od 5 godina čini 0,8 % ispitanika.

Tab. 10. Obilježja ispitanika obuhvaćenih anketnim istraživanjem (svibanj 2019.)

Obilježja ispitanika	Broj ispitanika	Udjel (%)
SPOL	251	100
muški	123	49,0
ženski	128	51,0
DOB	251	100
0 – 19	20	8,0
20 – 59	223	88,8
60 i više godina	8	3,2
FORMALNO OBRAZOVANJE	251	100
osnovna škola	2	0,8
srednja škola	143	57
viša škola/preddiplomski studij	57	22,7
fakultet/diplomski studij	46	18,3
poslijediplomski studij (mr.sc. ili dr.sc.)	3	1,2
TRENTNI STATUS	251	100
učenik/ica ili student/ica	55	21,9
zaposlen/a	177	70,5
nezaposlen/a	10	4
umirovljenik/ica	9	3,6
MJESTO STANOVANJA PREMA JLS	251	100
općina	148	59,0
Grad	103	41,0
DULJINA BORAVKA U ŽUPANIJI	251	100
manje od godinu dana	0	0
1– 5 godina	2	0,8
5 – 15 godina	5	2,0
> 15 godina	244	97,2

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

6.2. Stavovi o procjeni sigurnosti

U prvom pitanju od ispitanika se tražilo da procijene koliki je stupanj kriminaliteta, stupanj remećenja javnog reda i stupanj rizika da budete žrtvom kažnjivog djela u Međimurskoj županiji, a u drugom u usporedbi s Republikom Hrvatskom na skali od 1 do 3, pri čemu 1 znači niski stupanj, 2 srednji stupanj, a 3 visoki stupanj. U procjeni sigurnosti u Međimurju, te u usporedbi s čitavom Republikom Hrvatskom ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između muških i ženskih ispitanika. Prema njihovoj procjeni stupanj kriminaliteta, stupanj remećenja javnog reda i mira te stupanj rizika da budu žrtva kaznenog djela u Međimurju je visoki, dok u usporedbi s čitavom Hrvatskom stupanj remećenja javnog reda i mira te stupanj rizika da budu žrtva kaznenog djela je srednji (tab. 11).

Tab. 11. Razlike u procjeni sigurnosti u Međimurju i u usporedbi s Republikom Hrvatskom

1. Općenito govoreći, ocijenili biste da je u Međimurju:	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
stupanj kriminaliteta niski, srednji ili visoki.	2,59	0,600	2,56	0,572	t=0,309 p>0,05
stupanj remećenja javnog reda niski, srednji ili visoki.	2,40	0,611	2,49	0,575	t=-1,254 p>0,05
stupanj rizika da budete žrtvom kažnjivog djela niski, srednji ili visoki.	2,25	0,731	2,19	0,750	t=0,690 p>0,05
2. U usporedbi sa čitavom RH, ocijenili biste da je u Međimurju:	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
stupanj kriminaliteta niski, srednji ili visoki.	2,53	0,631	2,59	0,667	t=1,680 p>0,05
stupanj remećenja javnog reda niski, srednji ili visoki.	2,41	0,598	2,36	0,661	t=0,592 p>0,05
stupanj rizika da budete žrtvom kažnjivog djela niski, srednji ili visoki.	2,30	0,712	2,15	0,754	t=1,645 p>0,05

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

U trećem pitanju ispitanici su na skali od 1 („potpuno nesigurno“) do 5 („potpuno sigurno“) odgovarali koliko se sigurno osjećaju kada se Čakovcem kreću po danu i po noći. Na pitanje koliko se osjećaju sigurno kada se kreću Međimurjem tijekom dana ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između, muških i ženskih ispitanika, ali tijekom kretanja noći postoji. Tijekom dana oni se ne osjećaju niti sigurno niti nesigurno, no tijekom kretanja noći žene se osjećaju više nesigurnije nego muškarci (tab. 12).

Tab. 12. Razlike u procjeni sigurnosti kretanja danju i noću u Međimurju

3.Koliko se sigurno osjećate kada se krećete Međimurjem?	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
Tijekom dana	3,32	1,111	3,26	1,131	t=0,419 p>0,05
Tijekom noći	2,63	1,050	2,20	0,983	t= 3,358 p<0,01

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

6.3. Stavovi o viktimizaciji i strahu od kriminaliteta

Što se tiče viktimizacije, ispitanici su najčešće bili žrtva krađe bicikla/motocikla, provale ili pokušaja provale u stan/kuću, fizičkog napada i prijetnje, te prijevare, a najmanje krađe osobnog automobila i seksualnog napada (tab. 13).

Tab. 13. Doživljena viktimizacija ispitanika prema vrsti kaznenog djela

4. Jeste li osobno doživjeli:	%	
	DA	NE
da Vam je ukraden osobni automobil	1,6	98,4
da Vam je ukraden auto-radio ili nešto drugo iz auta ili neki dio auta	16,7	83,3
da Vam je je ukraden bicikl/motocikl	55,0	45,0
da Vam je netko nasilno ili uz prijetnju nasiljem nešto oteo ili pokušao oteti	21,9	78,1
da ste bili žrtvom džepne krađe	17,1	82,9
provalu ili pokušaj provale u Vaš stan/kuću	42,6	57,4
da ste bili prevareni i time Vam je nanesena financijska šteta	33,9	66,1
da ste bili fizički napadnuti ili Vam je netko prijetio da će Vas napasti	38,6	61,4
da Vas je netko prisilio na seksualnu radnju	3,2	96,8

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

Iduća dva pitanja u anketnom upitniku su trebala ispitati jesu li građani koji su osobno doživjeli neka od tih kaznenih djela prijavili to policiji te ako nisu da navedu razlog neprijavlivanja. Najčešće navedeni razlozi neprijavlivanja su bili: „Počinitelji su bili nepoznati. Ne isplati se prijavljivati romsku nacionalnu manjinu. Jer je krađa do 2000 kn zakonski odobrena, tada policija ni ne prijavljuje po službenoj dužnosti kazneno djelo pravosuđu već je potrebno to riješiti privatnom tužbom. Premala materijalna šteta. Ne vjerujem u sustav (policiju, sudstvo). Sustav ne funkcionira, kazne su nikakve što počinitelja ne sprečava da ponovi kazneno djelo.“

U pitanju broj sedam ispitanici su morali ocijeniti koliko ih uznemiravaju sljedeća kaznena djela i situacije u Međimurju na skali od 1 do 5, pri čemu 1 označava „nimalo me ne uznemirava“, a 5 „poprilično me uznemirava“. Ispitanike najviše uznemiravaju provala u kuću/stan, razbojništvo, seksualni napad, krađa, fizički napad te ulična pljačka, dok ih najmanje uznemiravaju beskućnici, prosjaci na ulicama, mladi besposličari te pijanci. Statistički značajne razlike u stavovima između muških i ženskih ispitanika ne postoje u česticama ulična pljačka, prijevara, fizički napad/tučnjava, seksualni napad, krađa, razbojništvo, provala u kuću/stan, grupa mladih besposličara (tab. 14).

Tab. 14. Nema razlike u stavovima ispitanika oko straha od kriminaliteta

7. Navedite koliko vas uznemiravaju sljedeća kaznena djela i situacije.	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
ulična pljačka	4,28	1,060	4,34	0,909	t= -0,476 p>0,05
prijevara	3,90	1,097	4,13	1,045	t= -1,704 p>0,05
fizički napad/tučnjava	4,41	0,948	4,52	0,823	t= -0,975 p>0,05
seksualni napad	4,41	1,039	4,55	0,868	t= -1,228 p>0,05
krađa	4,38	0,901	4,52	0,763	t= -1,343 p>0,05
razbojništvo	4,50	0,909	4,55	0,782	t= -0,477 p>0,05
provala u kuću/stan	4,54	0,802	4,62	0,733	t= -0,748 p>0,05
grupa mladih besposličara	3,40	1,266	3,66	1,264	t= -1,615 p>0,05

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

Rezultati pokazuju da između ispitanika postoje razlike kod remećenja javnog reda i mira, beskućnika, prosjaka na ulicama i pijanaca na ulicama gdje je veći stupanj uznemiravanja kod pripadnika ženske populacije (tab. 15).

Tab. 15. Razlike u stavovima ispitanika oko straha od kriminaliteta

7. Navedite koliko vas uznemiravaju sljedeća kaznena djela i situacije.	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
remećenje javnog reda i mira	3,89	1,151	4,17	0,989	t= -2,052 p<0,01
beskućnici	2,59	1,214	3,25	1,346	t= -4,103 p<0,01
prosjaci na ulicama	2,90	1,204	3,33	1,268	t= -2,725 p<0,01
pijanci na ulicama	3,33	1,251	3,82	1,111	t= -3,318 p<0,01

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

6.4. Stavovi o ključnoj odgovornosti aktera za sigurnost stanovništva

U trećem dijelu upitnika ispitivali su se stavovi ispitanika o ključnoj odgovornosti pojedinih aktera za sigurnost stanovništva. Ispitanici su morali na skali od 1 do 5 procijeniti koji su akteri odgovorni za sigurnost stanovništva u Međimurskoj županiji, pri čemu 1 označava „uopće nije odgovoran“, a 5 „u potpunosti je odgovoran“. Ispitanici su naveli da ključnu odgovornost za sigurnost stanovništva Međimurja imaju policija i država, dok najmanju ključnu odgovornost imaju nevladine udruge i tijela Europske unije. Statistički značajna razlika između muških i ženskih ispitanika postoji jedino kod čestice nevladine udruge, gdje su žene procijenile da je njihova odgovornost nešto ključnija za sigurnost nego što to misle muški ispitanici (tab. 16).

Tab. 16. Razlike u stavovima o ključnoj odgovornosti aktera za sigurnost stanovništva

8. Akteri čija je odgovornost ključna za sigurnost građana.	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
Policija	4,24	0,961	4,16	1,107	t=0,609 p>0,05
Građani	3,37	1,073	3,46	1,071	t=-0,702 p>0,05
Lokalne vlasti	3,82	1,153	4,00	1,050	t=-1,286 p>0,05
Županijsko vijeće i župan Međimurske županije	3,76	1,229	3,90	1,114	t=-0,907 p>0,05
Država (Vlada RH, Sabor)	4,29	1,158	4,09	1,236	t=1,366 p>0,05
Tijela Europske unije	3,18	1,373	3,28	1,242	t=-0,620 p>0,05
Nevladine udruge	2,61	1,199	2,98	1,252	T=-2370 P<0,01

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

6.5. Stupanj utjecaja čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta

U 9. pitanju na skali od 1 do 5 ispitanici su procjenjivali stupanj utjecaja čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta, pri čemu 1 označava „nimalo ne utječe“, a 5 „u potpunosti utječe“. Utvrđeno je da ne postoje statistički značajne razlike između muških i ženskih ispitanika u procjeni utjecaja čimbenika razvoja i širenja kriminaliteta u Međimurskoj županiji.

Prema njihovom mišljenju na razvoj kriminaliteta najviše utječu slijedeći čimbenici: nacionalna i obrazovna struktura stanovništva i nezaposlenost, a najmanje utječu godišnje doba, religijska struktura, opremljenost naselja centralnim funkcijama, veličina naselja (broj stanovnika) i veličina kućanstva (tab. 17).

Tab. 17. Razlike u procjeni utjecaja čimbenika na razvoj kriminaliteta

9. Čimbenici razvoja kriminaliteta.	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
Doba dana	3,25	1,278	3,38	1,304	t= -0,754 p>0,05
Godišnje doba	2,48	1,237	2,58	1,320	t= -0,609 p>0,05
Broj stanovnika	3,10	1,197	3,07	1,281	t= 0,174 p>0,05
Dobna struktura	3,40	1,186	3,25	1,274	t= 0,954 p>0,05
Migracije	3,13	1,254	3,34	1,289	t= -1,331 p>0,05
Nacionalna struktura	3,99	1,177	4,05	1,219	t= -0,415 p>0,05
Vjerska struktura	2,52	1,314	2,83	1,274	t= -1,884 p>0,05
Nezaposlenost	3,77	1,129	3,70	1,159	t= 0,479 p>0,05
Obrazovna struktura	3,84	1,224	3,66	1,226	t= 1,171 p>0,05
Veličina kućanstva (broj članova)	3,16	1,276	3,08	1,320	t= 0,515 p>0,05
Opremljenost naselja centralnim funkcijama	2,90	1,155	3,01	1,090	t= -0,743 p>0,05
Stupanj razvijenosti općina i Gradova	3,11	1,129	3,38	1,165	t= -1,913 p>0,05

Izvor: anketno istraživanje, svibanj 2019.

Što se tiče čimbenika širenja kriminaliteta procijenili su da najviše na širenje utječu neučinkovitost kazneno-pravnog sustava, sustava socijalne skrbi te neučinkovitost rada policije, a najmanje slaba zaštita privatne imovine i neučinkovitost sustava obrazovanja (tab. 18).

Tab. 18. Razlike u procjeni utjecaja čimbenika na širenje kriminaliteta

9. Čimbenici širenja kriminaliteta	muškarci		žene		t-test
	M	SD	M	SD	
Neprijavljivanje kaznenih djela	4,07	1,042	4,16	0,992	t= -,647 p>0,05
Slaba zaštita privatne imovine	3,59	1,186	3,78	1,177	t= -1,259 p>0,05
Neučinkovitost kazneno-pravnog sustava	4,63	0,853	4,55	0,772	t= 0,771 p>0,05
Neučinkovitost rada policije	4,33	1,060	4,28	1,049	t= 0,330 p>0,05
Neučinkovitost socijalne skrbi	4,45	0,951	4,39	0,924	t= ,478 p>0,05
Neučinkovitost sustava obrazovanja	3,87	1,208	3,98	1,133	t= -,722 p>0,05
Neučinkovitost sustava rada	3,98	1,235	4,14	1,048	t= -1,087 p>0,05

Izvor: anketno istraživanje, 2019

7. MOGUĆA RJEŠENJA PROBLEMATIKE KRIMINALITETA

Problematika kriminaliteta u Međimurskoj županiji postala je ponovo aktualna uoči organiziranja skupa građana Želim normalan život. Taj je skup bio organiziran 1.06.2019. godine u svrhu upoznavanja realne situacije i objektivne stvarnosti po pitanju kriminaliteta i delinkventnog ponašanja pojedinaca pripadnika romske zajednice, koji u naselju Pribislavec najviše, ali i u drugim naseljima gdje žive onemogućavaju normalan život većinskom stanovništvu kao i ostalim Romima. Na prosvjedu su o problematici govorili pripadnici županijskih i lokalnih vlasti, građani te službenici PU Međimurske. Svatko je iz svoje perspektive naveo glavne nedostatke i propuste koji su doprinijeli razvoju kriminaliteta kakav je prisutan u današnje vrijeme u Međimurju. Generalni zaključak je taj da službe koje se bave suzbijanjem, prevencijom i kažnjavanjem kriminaliteta nemaju usklađene planove i strategije čijim bi se implementiranjem kao dokumenta važnog za opću sigurnost osigurala i njegova provedba na svim razinama od pravosuđa, policije, sustava za socijalnu skrb, sustava rada i mirovinskog sustava, sustava obrazovanja te lokalnih i regionalnih vlasti. Kod pravosuđa je problem da postoji odredba koja omogućava da osoba može ukrasti u vrijednosti do 2000 kn i da zbog toga ne bude službeno gonjena i prijavljena državnom odvjetništvu. Policija ima problem da nema velike ovlasti u tim slučajevima, pa često i kad izlaze na teren, ako je šteta premala, oštećeni može podnijeti privatnu tužbu protiv nepoznatog počinitelja što nema učinkovitosti. Također, policija često trpi od pojedinih pripadnika romske nacionalne manjine nasilničko ponašanje te im to stvara nelagodu i dijelom izaziva strah, a pogotovo kada ih oni sami zovu na intervencije jer se radi o obiteljskom nasilju. Zajednicu najviše smeta to što oni koji su sposobni za rad ne žele raditi, ne žele se potruditi, pokušati pošteno zarađivati i živjeti normalno već iskorištavaju blagodati sustava socijalne skrbi u obliku socijalne pomoći odnosno novca iz proračuna koji najčešće potroše na alkohol, cigarete, drogu, kockanje umjesto da ga troše na stvari važne za vlastitu egzistenciju. Kao prijedlog rješenja tog problema župan Međimurske županije spomenuo je oblik novčane naknade u obliku vaučera kojim bi se kontroliralo trošenje socijalne pomoći prema mađarskom modelu. Kao reakcija na događaje u Međimurju, Ministarstvo unutarnjih poslova je odlučilo poslati 27 policijskih službenika u PU Međimursku kako bi osigurali veći stupanj sigurnosti u Županiji. Župan Međimurske županije je predložio u javnosti da neovlašten upad na privatno zemljište bude propisano zakonom kao teže kazneno djelo.

Kako Juričić (2016) u svom radu zaključuje da su uzročni čimbenici kriminaliteta višestruki, tako bi se i rješavanju tog problema trebalo pristupiti na više razina.

Prevelika i neučinkovita javna uprava je najveći problem jer koči mnoge ostale sustave upravljanja zbog neusklađenosti u načinu rješavanja pojedinih društvenih pitanja koja su temeljna za održavanje stabilnosti u društvu i predstavljaju važan čimbenik društveno-gospodarskog razvoja u njegovoj cjelini.

Problem je potrebno riješiti na tri razine. Prva razina podrazumijeva državnu razinu koja pravdu i sigurnost gleda kao jedan sustav odnosno potrebno je Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo unutarnjih poslova integrirati u sustav Pravde i domovinske sigurnosti koja bi trebala učinkovitije pratiti stanje o kriminalitetu i pristupiti njegovom suzbijanju.

Nadalje su vrlo važne institucije koje omogućavaju svakoj osobi da se ostvari putem sustava obrazovanja i rada. Obrazovanje je ključ društveno-gospodarskog razvoja jer omogućava kvalitetniji život i nudi brojne mogućnosti onima koji žele biti uspješni u životu. Reforma obrazovanja, rada i mirovinskog sustava trebala bi doživjeti promjene u smislu da obrazovanje prati tržište rada, a da mirovinski sustav bude održiv. Potrebno je pronaći način kako zadržati i radnu snagu omogućivši joj bolje uvjete zaposlenja i bolje plaće što je danas jedan od najvećih problema u Republici Hrvatskoj.

Treća razina se odnosi na samu lokalnu zajednicu u kojoj se međuljudski odnosi između većinskog stanovništva i manjina moraju poboljšati. Prvenstveno je potrebno biti čovjek, prijatelj koji je spreman pomoći u nevolji i održati snažne socijalne veze bez obzira na etničku pripadnost. Da bi došlo do promjena i njihovih provedbi sve institucije trebale bi regulirati preko zakonodavne osnove sve uvjete i načine provođenja politike suzbijanja kriminaliteta čime bi omogućili lakšu borbu protiv kriminala jer u protivnom imamo slučaj anarhije i zarobljeni smo u začaranom krugu iz kojeg nema izlaza.

8. ZAKLJUČAK

8.1. Referiranje na hipoteze

Hipoteza 1 je potvrđena. U Međimurskoj županiji postoji vidljivi prostorni obrazac kriminaliteta. Prisutna je polarizacija kriminaliteta pa tako pojedina područja karakterizira velik broj počinjenih kaznenih djela, a neka bilježe manji broj počinjenih kaznenih djela. Zbog količine kriminaliteta su i pojedina područja rizičnija od drugih.

Hipoteza 2 je potvrđena. U Međimurskoj županiji postoje odnosi koji kriminalitet dovode u vezu sa socio-demografskim i socio-ekonomskim obilježjima prostora. Gledajući stope ukupnog kriminaliteta one su najveće u područjima gdje su prisutna obilježja društvene dezorganizacije.

Hipoteza 3 je djelomično potvrđena. Na pitanjima o procjeni sigurnosti u Međimurju i u usporedbi s Republikom Hrvatskom ne postoji statistička značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola u stavovima o procjeni sigurnosti u Međimurskoj županiji. Stanovnici smatraju da je stupanj kriminaliteta, stupanj remećenja javnog reda i mira te stupanj rizika da budu žrtva kaznenog djela u Međimurju visoki, a usporedivši to sa Republikom Hrvatskom smatraju da je stupanj remećenja javnog reda i mira te stupanj rizika da budu žrtva kaznenog djela je srednji. Statistički značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola postoji kod pitanja koja se tiču kretanja tijekom noći gdje su žene odgovorile da se osjećaju nesigurnije od muškaraca.

Hipoteza 4 je djelomično potvrđena. Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima o viktimizaciji i strahu od kriminaliteta u pogledu kaznenih djela između muških i ženskih ispitanika. Statistički značajna razlika u stavovima između muškog i ženskog spola postoji glede situacija koje više uznemiravaju žene: remećenje javnog reda i mira, beskućnici, pijanci na ulicama i prosjaci na ulicama.

Hipoteza 5 je djelomično potvrđena. Ne postoji statistički značajna razlika između osoba muškog i ženskog spola u stavovima o ključnoj odgovornosti aktera za sigurnost u Međimurskoj županiji. Ispitanici su naveli da su za sigurnost najviše odgovorni država i policija, dok žene smatraju da su nevladine udruge više ključne za sigurnost.

Hipoteza 6 je potvrđena. Ne postoji statistički značajna razlika između muškog i ženskog spola u stavovima o utjecaju čimbenika na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji. Ispitanici su kao čimbenike koji najviše utječu na razvoj kriminaliteta naveli nacionalnu strukturu, obrazovnu strukturu i nezaposlenost, a kao čimbenike daljnjeg širenja naveli su neučinkovitost kazneno-pravnog sustava, sustava socijalne skrbi te neučinkovitost rada policije.

8.2. Opći zaključci

Primarni cilj ovog rada bio je istražiti koji čimbenici utječu na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurskoj županiji na temelju odabranih objektivnih pokazatelja i subjektivnih stavova. Na temelju analize objektivnih pokazatelja i subjektivnih stavova utvrđeno je da na razvoj kriminaliteta u Međimurju najviše utječu čimbenici povezani sa socio-demografskom i socio-ekonomskom strukturom stanovništva u Županiji. Socio-demografska struktura se odnosi na veće udjele mladog stanovništva i prisutnost nacionalne manjine. Loši uvjeti u kojima živi romska populacija, njihov način života te nepostojanje integracije i kohezije s ostatkom zajednice utječu na razvoj maloljetničkog delinkventnog ponašanja kod pojedinih pripadnika u romskoj zajednici. Socio-ekonomska struktura se odnosi na nepovoljnu obrazovnu strukturu koja je kasnije jedan od razloga nezaposlenosti. Nezaposlenost je u županiji također čimbenik razvoja kriminaliteta jer pojedine nezaposlene osobe sklone su bavljenju kriminalnim aktivnostima kada je u pitanju njihova egzistencija.

Na temelju subjektivnih stavova i mišljenja o procjeni sigurnosti, viktimizaciji i strahu od kriminaliteta, procjeni ključne odgovornosti aktera za sigurnost stanovništva u Međimurju utvrđeno je da su čimbenici širenja kriminaliteta povezani sa neučinkovitim radom državnih institucija odnosno njihovom načinu rješavanja problematike.

Rezultati istraživanja dali su doprinos u shvaćanju specifičnosti problematike kriminaliteta u Međimurskoj županiji i o čimbenicima koji ga uvjetuju te utječu na njegovo daljnje širenje u prostoru. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao osnova za potencijalni preustroj javne uprave i razvoj učinkovite politike suzbijanja kriminaliteta kojima je cilj uspostavljanje sigurnosti u zajednici i daljnjeg društveno-gospodarskog razvoja kako na prostoru Međimurske županije tako i na području cijele države.

LITERATURA I IZVORI

Literatura

Ahmadi, M., 2003: Crime mapping and spatial analysis, diplomski rad, Enschede, International Institute for Geo-information Science and Earth Observation.

Bennett, J., Dixon, M., 2006: *Single person households and social policy: Looking forwards*, York, Joseph Rowntree Foundation, 1-47.

Butorac, K., 2011: Geografija kriminaliteta – kriminološki i kriminalistički diskursi, *Policija i sigurnost* 20 (3), 363-379.

Chainey, S., Ratcliffe, J., 2005: *GIS and crime mapping*, John Wiley & Sons.

Derenčinović, D., Getoš, A., M., 2008: *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Ellis, L., Beaver, K.M., Wright, J., 2009: *Handbook of Crime Correlates*.

Juričić, E., 2016: *Prevenција kriminaliteta putem uređenja okoliša*, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu.

Kovčo Vukadin, I., 2011: Analiza dinamike i strukture kriminaliteta u Republici Hrvatskoj u razdoblju između dviju velikih reforma kaznenog zakonodavstva (1997-2011.), *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu* 18 (2), 359-416.

Laci, S., 1979: Centralna naselja Međimurja, *Acta Geographica Croatica* 14 (1), 19-40.

Magdalenčić, I., 1995: "Romska komponenta" maloljetničke delinkvencije u županiji Međimurskoj, *Ljetopis socijalnog rada* 2 (1), 51-67.

Martinjak, D., Odeljan, R., 2016: *Etiološki i fenomenološki čimbenici maloljetničke delinkvencije*, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Megla, E., 2017: *Percepcija sigurnosti i kvalitete života građana Čakovca*, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu.

Milić, N., 2014: Mesto izvršenja krivičnog dela u teorijskim promišljanjima o kriminalitetu, *Nauka, bezbednost, policija* 1, 141-159.

Nejašmić, I., 2005: *Demogeografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Školska knjiga, Zagreb.

Nejašmić, I., Toskić, A., 2013: Starenje stanovništva u Hrvatskoj – stanje i perspektive, *Hrvatski geografski glasnik* 75 (1), 89-110.

Piquero, A., R.(ur.), 2015: *The handbook of criminological theory*, John Wiley & Sons.

Ricijaš, N., 2009: *Pripisivanje uzročnosti vlastitog delinkventnog ponašanja mladih*, doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu.

Singer, M., Vukadin, I. K., Mraović, I. C., 2002: *Kriminologija*, Globus, Edukacijsko rehabilitacijski fakultet, Zagreb.

Spevec, D., 2011: *Prostorne značajke demografskih resursa i potencijala Krapinsko-zagorske, Varaždinske i Međimurske županije*, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb.

Šlezak, H., 2010: *Demogeografska i sociokulturna obilježja romske populacije u Međimurju*, diplomski rad Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Šterc, S., 2015: *Geografski i demogeografski identitet*, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet.

Vresk, M., 2002: *Grad i urbanizacija*, Školska knjiga, Zagreb.

Vuk, M., Slunjski, R., 2004: *Demografske promjene u Međimurju 1857.-2001.*, Insula, Čakovec.

Izvori

Atlas romskih naselja Međimurske županije, 2014,

<https://www.undp.org/content/dam/croatia/docs/Research%20and%20publications/socialinclusion/UNDP-HR-ATLAS-ROMA-MEDJIMURJE-2014.pdf> (6.6.2019.).

Institut za turizam, 2016: Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020., Međimurska županija, Zagreb/Čakovec.

Međimurska županija, 2014: *Službeni glasnik Međimurske županije broj (17), 2014*, https://medjimurska-zupanija.hr/dokumenti/Sluzbeni_glasnik/2014/SGLMZ-17-14_web.pdf, (4.4.2019.).

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, 2010: Indeks razvijenosti, <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112>, (10.6.2019.).

MUP, 2018: *Pregled osnovnih pokazatelja javne sigurnosti u republici hrvatskoj 2008. – 2017.*, <https://mup.gov.hr>, (1.4.2019.).

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu, po naseljima, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Privatna kućanstva prema tipu i broju članova, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013.

PU Međimurska, 2019: Vijesti, <https://medjimurska-policija.gov.hr/vijesti/8>, (5.3.2019.).

USGS, 2019: *U.S. Geological Survey Earth Explorer*, <http://earthexplorer.usgs.gov/> (10. 4. 2019.)

PRILOZI

POPIS SLIKA

- Slika 1. Geografski položaj i prirodno-geografska obilježja Međimurske županije
- Slika 2. Broj prijavljenih kaznenih djela na razini naselja od 2010. do 2013. godine
- Slika 3. Struktura kriminaliteta u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine
- Slika 4. Kretanja stope kriminaliteta u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine
- Slika 5. Stope ukupnog kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 6. Stopa nasilničkog kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 7. Stopa imovinskog kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 8. Stopa kriminaliteta droga u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 9. Odnos veličine naselja i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 10. Odnos dobne strukture i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 11. Odnos udjela Roma i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 12. Broj Roma u izdvojenim naseljima Međimurske županije 2011. godine
- Slika 13. Odnos samačkih kućanstava i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 14. Obrazovna struktura stanovništva Gradova/općina Međimurske županije 2011. godine
- Slika 15. Odnos stope nezaposlenosti i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 16. Odnos indeksa razvijenosti JLS i kriminaliteta u Međimurskoj županiji 2011. godine
- Slika 17. Odnos sustava središnjih naselja i kriminaliteta u Međimurskoj županiji

POPIS TABLICA

Tablica 1. Predstavnici i osnovne postavke socioloških i ekoloških kriminoloških teorija

Tablica 2. Kriminalistička klasifikacija kriminaliteta u Republici Hrvatskoj

Tablica 3. Kretanje broja prijavljenih kaznenih djela u Međimurskoj županiji

Tablica 4. Broj prijavljenih kaznenih djela na razini Gradova/općina od 2010. do 2013. godine

Tablica 5. Kaznena djela prema domeni i učestalosti u Međimurskoj županiji od 2010. do 2013. godine

Tablica 6. Narodnosni sastav stanovništva Međimurske županije 2011. godine

Tablica 7. Broj počinjenih kaznenih djela prema godišnjem dobu i dobu dana od 2010. do 2013. godine

Tablica 8. Odnos stopa kriminaliteta i socio-demografskih čimbenika u odabranim Gradovima i općinama Međimurske županije

Tablica 9. Odnos stopa kriminaliteta i socio-ekonomskih čimbenika u odabranim Gradovima i općinama Međimurske županije

Tablica 10. Obilježja ispitanika obuhvaćenih anketnim istraživanjem (svibanj 2019.)

Tablica 11. Razlike u procjeni sigurnosti u Međimurju i u usporedbi s Republikom Hrvatskom

Tablica 12. Razlike u procjeni sigurnosti kretanja danju i noću u Međimurju

Tablica 13. Doživljena viktimizacija ispitanika prema vrsti kaznenog djela

Tablica 14. Nema razlike u stavovima ispitanika oko straha od kriminaliteta

Tablica 15. Razlike u stavovima ispitanika oko straha od kriminaliteta

Tablica 16. Razlike u stavovima o ključnoj odgovornosti aktera za sigurnost stanovništva

Tablica 17. Razlike u procjeni utjecaja čimbenika razvoja kriminaliteta

Tablica 18. Razlike u procjeni utjecaja čimbenika širenja kriminaliteta

ANKETNI UPITNIK

1. Spol (zaokružite):

- 1) muški
- 2) ženski

2. Kojoj dobnoj skupini pripadate (zaokružite):

- 1) 0 – 19
- 2) 20 – 59
- 3) 60 i više

3. Formalno obrazovanje (zaokružite najviši postignuti stupanj):

- 1) osnovna škola
- 2) srednja škola
- 3) viša škola/preddiplomski studij
- 4) fakultet/diplomski studij
- 5) poslijediplomski studij (mr. sc. ili dr. sc.)

4. Status (zaokružite):

- 1) učenik/ica ili student/ica
- 2) zaposlen/a
- 3) nezaposlen/a
- 4) umirovljenik/ica

5. Mjesto stanovanja u Međimurskoj županiji (upišite):

- 1) Grad ili općina _____
- 2) naselje u sastavu Grada ili općine _____

6. Koliko dugo živite u Međimurju?

- 1) manje od godinu dana
- 2) 1 – 5 godina
- 3) 5 – 15 godina
- 4) više od 15 godina

Upisivanjem znaka "X" označite stupanj vašeg slaganja sa sljedećim navedenim tvrdnjama.

1. Prema Vašem mišljenju u Međimurju je:

	niski	srednji	visok
stupanj kriminaliteta			
stupanj remećenja javnog reda			
Stupanj rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

2. Prema Vašem mišljenju u Međimurju, a u usporedbi sa čitavom Republikom Hrvatskom, je:

	niski	srednji	visok
stupanj kriminaliteta			
stupanj remećenja javnog reda			
stupanj rizika da budete žrtvom kažnjivog djela			

3. Koliko se sigurno osjećate ako se Međimurjem krećete:

	Potpuno nesigurno	Donekle nesigurno	Niti sigurno niti nesigurno	Donekle sigurno	U potpunosti sigurno
tijekom dana					
tijekom noći					

4. Jeste li osobno doživjeli:

	Ne	Da
da Vam je ukraden osobni automobil		
da Vam je ukraden auto-radio ili nešto drugo iz auta ili neki dio auta		
da Vam je ukraden bicikl/motocikl		
da Vam je netko nasilno ili uz prijetnju nasiljem nešto oteo ili pokušao oteti		
da ste bili žrtvom džepne krađe		
da ste doživjeli provalu ili pokušaj provale u Vaš stan/kuću		
da ste bili prevareni, i time Vam je nanesena financijska šteta		
da ste bili fizički napadnuti ili Vam je netko prijetio da će Vas napasti		
da Vas je netko prisilio na seksualnu radnju		

Ukoliko su svi Vaši odgovori u prethodnoj tvrdnji „NE“, molim Vas da preskočite sljedeće pitanje.

5.) Ukoliko Vam se dogodila neka od situacija iz prethodne (4.) tvrdnje, jeste li to prijavili policiji?

- 1) Da
- 2) Ne iz sljedećeg razloga: _____

6. Na skali od 1 do 5 ocijenite koliko je, po Vašem mišljenju, svaki od navedenih aktera odgovoran za sigurnost građana u Međimurju, pri čemu 1 označava “uopće nije odgovoran”, a 5 “ u potpunosti je odgovoran ”.

	1	2	3	4	5
Policija					
Građani					
Lokalne vlasti					
Županijsko vijeće i župan Međimurske županije					
Država (Vlada RH, Sabor)					
Tijela Europske unije					
Nevladine udruge					

7. Na skali od 1 do 5 navedite koliko vas uznemiravaju sljedeća kaznena djela i situacije u Međimurju, pri čemu 1 označava „nimalo me ne uznemirava“, a 5 „u potpunosti me uznemirava“.

	1	2	3	4	5
ulična pljačka					
prijevarena					
fizički napad/ tučnjava					
seksualni napad					
krađa					
razbojništvo					
provala u kuću/stan					
remećenje javnog reda i mira					
beskućnici					
prosjaci na ulicama					
pijanci na ulicama					
grupa mladih besposličara					

8. Na skali od 1 do 5 ocijenite čimbenike koji po Vašem mišljenju utječu na razvoj i širenje kriminaliteta u Međimurju , pri čemu 1,„nimalo ne utječe“, a 5 „u potpunosti utječe“.

1. – 12. = ČIMBENICI RAZVOJA KRIMINALITETA

13. – 19. = ČIMBENICI ŠIRENJA KRIMINALITETA

	1	2	3	4	5
1. doba dana					
2. godišnje doba					
3. veličina naselja					
4. dobna struktura stanovništva					
5. migracije					
6. nacionalna struktura					
7. vjerska struktura					
8. nezaposlenost					
9. stupanj obrazovanja					
10. veličina kućanstva (broj članova)					
11. opremljenost naselja centralnim funkcijama					
12. stupanj razvijenosti općina i gradova					
13. neprijavljivanje kaznenih djela					
14. slaba zaštita privatne imovine (alarmni sustavi ili pas čuvar)					
15. neučinkovitost kazneno-pravnog sustava					
16. neučinkovitost rada policije					
17. neučinkovitost sustava socijalne skrbi					
18. neučinkovitost sustava obrazovanja					
19. neučinkovitost sustava rada					